

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

**ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

νέα πνοή
στο Πανεπιστήμιο

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2005

www.dap.gr

**ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΝΑΝΕΩΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ
ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ**

απάντησή μας...

**ΟΙ
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
μας!**

ΔΑΠ-ΝΔΦΚ

Πρώτη και Καλύτερη

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

**ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

**νέα πνοή
στο Πανεπιστήμιο**

www.dap.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέα Πνοή στο Πανεπιστήμιο	05
----------------------------------	-----------

ΠΟΛΙΤΕΙΑ & ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

- Ο νόμος-πλαίσιο για τα ΑΕΙ & οι προτάσεις της ΔΑΠ-ΝΔΦΚ	06
- Δαπάνες για την Παιδεία	08
- Αποκέντρωση της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης	10
- Προσέλκυση αλλοδαπών φοιτητών	11

Ο ΦΟΙΤΗΤΗΣ ΣΗΜΕΡΑ

- Νέες τεχνολογίες και πανεπιστημιακή εκπαίδευση	13
- Πανεπιστημιακά συγγράμματα	15
- Εναλλακτικές μορφές εξέτασης	17
- Η στέγαση των φοιτητών	19
- Οικονομική ενίσχυση φοιτητών	24
- Η λειτουργία του φοιτητικού κινήματος	26

ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΧΙΛΙΕΤΙΑΣ

- Αξιολόγηση της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης	29
- Αυτοδιοίκηση των πανεπιστημίων-"Οικονομική & Διοικητική Αυτοτέλεια"	32
- Γραφεία Διασύνδεσης Σπουδών και Σταδιοδρομίας	34
- Μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα	36
- Μη κρατικά πανεπιστήμια	39
- Πανεπιστημιακό άσυλο	42
- Διά Βίου Εκπαίδευση	45
- Ευρωπαϊκή ενοποίηση στο χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης	47

Νέα πνοή στο Πανεπιστήμιο

Έχοντας κατά νου την τέταρτη κατά σειρά Σύνοδο των Υπουργών Παιδείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Μπέργκεν της Νορβηγίας, η χώρα μας βρίσκεται μπροστά σε ένα εκπαιδευτικό σταυροδρόμι: είμαστε υποχρεωμένοι να διαλέξουμε ανάμεσα στην οπισθοδρομικότητα και την απομόνωση και σε μια νέα ευρωπαϊκή προοπτική που ανοίγεται διάπλατα μπροστά μας. Η συμμετοχή της Ελλάδας στις Συνόδους της Μπολόνια, της Πράγας και του Βερολίνου και η υπογραφή μας στις αντίστοιχες διακηρύξεις, άνοιξε εδώ και 6 χρόνια ένα μακροσκελή διάλογο και μια ζύμωση στους κόλπους της εκπαιδευτικής κοινότητας. Η νέα πραγματικότητα που θα εισάγουν οι ενδεχόμενες μεταρρυθμίσεις και η ριζική αλλαγή του τοπίου στον πανεπιστημιακό χώρο είναι σαφώς μια διαδικασία που απαιτεί σταδιακά και προσεκτικά βήματα.

Η σημερινή εικόνα που παρουσιάζει η παιδεία δεν ανταποκρίνεται ούτε στις δικές μας προσδοκίες ούτε όμως και στις απαιτήσεις μιας μελλοντικής ενιαίας ευρωπαϊκής εκπαίδευσης. Εδώ και χρόνια μιλάμε για την κακή έως απαράδεκτη κατάσταση των συγγραμμάτων, το κτηριακό πρόβλημα, τις κακοσυντηρημένες εστίες, την υποχρηματοδότηση και τόσα άλλα προβλήματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Καθημερινά διαπιστώνουμε τις ελλείψεις που ταλαιπωρούν χιλιάδες φοιτητές χωρίς καμία δραστηριοποίηση απ' την πλευρά της Πολιτείας εδώ και δύο δεκαετίες σχεδόν. Σήμερα μας δίνεται μία τεράστια ευκαιρία ν' αναδιαμορφώσουμε ριζικά την παιδεία μας και ν' αλλάξουμε εντελώς τα δεδομένα.

Στα 31 πλέον μεταπολιτευτικά χρόνια του φοιτητικού κινήματος, υπάρχει μόνο μία παράταξη που σταθερά κοιτάει μπροστά, προλαβαίνει τις εξελίξεις και με τις προτάσεις της διαμορφώνει μια καλύτερη πραγματικότητα για τη φοιτητική κοινότητα. Υπάρχει μόνο μία παράταξη που με τις ιδέες της και την εφαρμογή τους έχει αλλάξει το πρόσωπο του ελληνικού Πανεπιστημίου, δίνοντάς του ώθηση για τη βελτίωσή του. **Πιστοί στην αντίληψή μας ότι δεν πρέπει να καθεί κανένα βήμα προς την πρόοδο και ανταποκρινόμενοι στην εμπιστοσύνη που μας δείχνετε κάθε χρόνο, αναδεικνύοντας τη ΔΑΠ-ΝΔΦΚ πρώτη δύναμη στα ελληνικά Πανεπιστήμια, καταθέτουμε τις ιδέες μας και τις προτάσεις μας με στόχο να δώσουμε νέα πνοή στα ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα.**

Νέα πνοή στο Πανεπιστήμιο

Ο νόμος-πλαίσιο για τα ΑΕΙ & οι προτάσεις της ΔΑΠ-ΝΔΦΚ

Ο νόμος 1268/82 είναι ο γνωστός σε όλους μας ΝΟΜΟΣ-ΠΛΑΙΣΙΟ. Με αυτό το νόμο προσδιορίζονται θεμελιώδεις αρχές που αφορούν τη λειτουργία και τη σύσταση των ΑΕΙ. Γίνεται λόγος για την αυτοδιοίκηση των ιδρυμάτων, τη διάρθρωση και το προσωπικό τους, τα πανεπιστημιακά όργανα, το διαχωρισμό σε προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές, τα φοιτητικά θέματα, την πανεπιστημιακή έρευνα, το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, το Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελληνικών Σπουδών.

Η αποστολή των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, οι ακαδημαϊκές ελευθερίες και το πανεπιστημιακό άσυλο ανήκουν στις γενικές αρχές λειτουργίας των ΑΕΙ.

➤ **Προτείνουμε την καθιέρωση νέων γνωστικών αντικειμένων, προσαρμοσμένων στις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας και τη μετεξέλιξη του πανεπιστημιακού ασύλου σ' ένα θεσμικό λειτουργικό, πρακτικό, περισσότερο ευέλικτο και ανταποκρινόμενο στην ουσία της ακαδημαϊκής ελευθερίας.**

Με τη σχετική προβλεπόμενη ελαστικότητα σε ό,τι αφορά τις συνάψεις συμβάσεων έργου, τις δαπάνες και γενικότερα την οικονομική λειτουργία των ΑΕΙ, ενισχύεται, σε θεωρητικό επίπεδο, η διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια.

➤ **Ζητούμε την αξιοποίηση της πανεπιστημιακής περιουσίας, μέσα από την πλήρη χειραφέτηση των ιδρυμάτων και την οριστική παύση της κηδεμονίας της πολιτείας, επακόλουθο της ίδιας της βούλησης του κράτους να συντηρεί ένα καθεστώς ελέγχου επί των πανεπιστημιακών πραγμάτων. Η κηδεμονία, που συχνά μεταλλάσσεται σε μοχλό πίεσης, δεν συνάδει με τη δική μας φιλελεύθερη τοποθέτηση.**

Τα σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία εργαστηρίων, βιβλιοθηκών και κλινικών, στο πλαίσιο του εκάστοτε ΑΕΙ, επίσης προβλέπονται στον 1268/82.

➤ **Αξιώνουμε υψηλού επιπέδου υλικοτεχνική υποδομή και τον εκσυγχρονισμό των παραπάνω, καθώς και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων-προοπτικών που προβλέπονται από το νόμο για την απασχόληση φοιτητών σε αυτές τις υπηρεσίες.**

Καθορίζονται, επίσης: τα όργανα του Τμήματος, τα όργανα του Τομέα, τα όργανα της Σχολής και τα όργανα των ΑΕΙ. Καθορίζονται παράλληλα τα της σύνθεσης, σύγκλισης και ανάδειξης των οργάνων, οι αρμοδιότητές τους, τα εκλεκτορικά σώματα, ο ρόλος της φοιτητικής εκπροσώπησης και ουσιαστικά τα της ενδοπανεπιστημιακής δημοκρατίας σε επίπεδο διοίκησης και χάραξης πολιτικής μέσα από συλλογικές διαδικασίες.

➤ **Οι προτάσεις μας για την ενδοπανεπιστημιακή δημοκρατία και την ενεργότερη συμμετοχή των φοιτητών στη διαδικασία λήψεως αποφάσεων, μέσα από τα όργανα του πανεπιστημίου, εμπίπτουν σ' αυτή την ενότητα και έρχονται να απαντήσουν σε αναχρονιστικά τμήματα του νόμου αυτού.**

Σπουδαίο κεφάλαιο στην ενότητα που έχει ως θέμα το προσωπικό των ΑΕΙ και αναλύεται πιο κάτω αποτελεί η αξιολόγηση της διδακτικής ικανότητας των μελών ΔΕΠ από τους φοιτητές. Πρόκειται για μια διαδικασία, η οποία προβλέπεται από το νόμο αλλά, δυστυχώς, δεν ακολουθείται και έχει άδοξα καταλήξει στην αφάνεια.

➤ **Οι θέσεις μας για την αξιολόγηση είναι σαφείς και καταγεγραμμένες** (και στο παρόν έντυπο). **Αναπόσπαστο τμήμα της αξιολογικής διαδικασίας θεωρούμε ότι αποτελεί και η αξιολόγηση των μελών ΔΕΠ.**

Οι ρυθμίσεις του νόμου για τα μεταπτυχιακά κατά γενική ομολογία παρουσιάζουν ελλείψεις. Τελευταία προσπάθεια της ηγεσίας του Υπουργείου Παιδείας να διευκρινίσει το νομικό πλαίσιο που διέπει τις μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα ήταν ένα σχέδιο νόμου που δημοσιοποιήθηκε το 2002 από τον τότε υπουργό Παιδείας Π. Ευθυμίου. Οι αντιδράσεις όμως που συνάντησε από όλους τους φορείς της παιδείας, λόγω των ελλείψεων και της προχειρότητάς του, ανάγκασαν τον Υπουργό να το αποσύρει.

➤ **Θεωρούμε ότι οι μεταπτυχιακές σπουδές αποκτούν τεράστια αξία στο πλαίσιο της Ενωμένης Ευρώπης. Οι προτάσεις μας** (οι οποίες καταγράφονται και στο παρόν έντυπο) **στοχεύουν στην αντιμετώπιση τόσο της ποσοτικής παραμέτρου, δηλαδή της κάλυψης της ζήτησης μεταπτυχιακών σπουδών από τους Έλληνες φοιτητές όσο και της ποιοτικής παραμέτρου των παρεχόμενων μεταπτυχιακών προγραμμάτων.**

Σε γενικές γραμμές, ο νόμος-πλαίσιο παρουσιάζει πολλά θετικά σημεία αλλά και πληθώρα ελλείψεων. Τα χειρότερο, όμως, δεν είναι ότι έχει ελλείψεις, αλλά ότι πολλές από τις διατάξεις με θετικό περιεχόμενο, δεν εφαρμόζονται από το ΥΠΕΠΘ. Πιστεύουμε (και αυτό υπαγορεύει η κοινή λογική) ότι πρέπει αφ' ενός να ξεκινήσει άμεσα η εφαρμογή των διατάξεων που παραμένουν ανενεργές αφ' ετέρου να υπάρξει η πολιτική βούληση από πλευράς των κυβερνήσεων ώστε να ψηφιστούν τροπολογίες και ειδικότεροι νόμοι που θα διευθετούν τα ζητήματα που είτε καλύπτονται πλημμελώς από το υπάρχον σώμα του ν. 1268/82 είτε δεν καλύπτονται καθόλου.

Η Εθνική Ακαδημία Γραμμάτων και Επιστημών, το Συμβούλιο Ανώτατης Παιδείας και το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας είναι θεσμοί βασικοί, με προβλεπόμενη σημαντική φοιτητική εκπροσώπηση. Η ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας επί χρόνια είχε καταστήσει τους θεσμούς αυτούς ανενεργούς και η δράση τους περιοριζόταν στις πανηγυρικές τους ενάρξεις. Η σημερινή όμως ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας καταβάλλει σοβαρή προσπάθεια για την ουσιαστική επαναλειτουργία του ΕΣΥΠ. Δυστυχώς οι υπόλοιπες φοιτητικές παρατάξεις, εκτός της ΔΑΠ - ΝΔΦΚ, δέσμιες των κομματικών τους στεγανών και στερούμενες ουσιαστικών επιχειρημάτων και προτάσεων αρνούνται το διάλογο. Προτάσουν το κομματικό τους συμφέρον έναντι του φοιτητικού.

Πάγια θέση της ΔΑΠ - ΝΔΦΚ εδώ και χρόνια αποτελούν η αναδιοργάνωση και επαναλειτουργία του ΕΣΥΠ. Πιστεύουμε ότι το όργανο αυτό, μέσα από τη σύνθεση των απόψεων, είναι ικανό να σχεδιάζει λύσεις και να εισηγείται προτάσεις με γνώμονα τη βελτίωση του συστήματος παιδείας της χώρας μας. Πιστεύουμε επίσης ότι μέσω του ΕΣΥΠ είναι δυνατόν να χαραχθεί επιτέλους μακρόπνοο στρατηγική στην Ανώτατη Εκπαίδευση.

Δαπάνες για την Παιδεία

Η Ελλάδα διεκδικεί το 2004 την πρωτιά στην Ευρωπαϊκή Ένωση των χαμηλότερων σε ποσοστό - και μεταξύ των νέων κρατών-μελών - επί του ΑΕΠ δαπανών για την παιδεία, μόλις 3,79%. Ο ευρωπαϊκός μέσος όρος βρίσκεται περίπου στο 5% και αυτό ακριβώς διεκδικεί για την ελληνική παιδεία η ΔΑΠ-ΝΔΦΚ. Ενδεικτικό είναι, επίσης, ότι χαμηλότερο ποσοστό για την παιδεία (ανάμεσα στους 25 της Ε.Ε.) δίνει μόνο η Ρουμανία με 3,4%.

Για να κατανοήσουμε το μέγεθος του προβλήματος και τις ανάγκες που πρέπει να καλυφθούν (έστω σταδιακά) με το πενιχρό 3,79%, παραθέτουμε τα εξής στοιχεία:

Για τη λύση μόνο του κτηριακού προβλήματος (και των τριών βαθμίδων της εκπαίδευσης), που είναι για πολλά χρόνια ένα από τα σοβαρότερα σε όλα τα επίπεδα, απαιτούνται 800 τουλάχιστον δισ. δραχμές σε τιμές 1990 (εννοείται για να επιτευχθεί ένα ανεκτό επίπεδο ποιότητας σπουδών - όχι τίποτε υπερβολικό).

Επιπλέον κονδύλια απαιτούνται:

- για τον εξοπλισμό των κτηρίων σε έπιπλα και σύγχρονης τεχνολογίας εποπτικά όργανα
- για την εγκατάσταση ενός σύγχρονου δικτύου βιβλιοθηκών
- για την αποκέντρωση με την εισαγωγή στο εκπαιδευτικό σύστημα σύγχρονων μηχανισμών διοίκησης και διαχείρισης
- για προγράμματα μάθησης από απόσταση με πολυμέσα (multimedia) ή άλλες μεθόδους μάθησης (Internet κ.ά.)
- για τον εμπλουτισμό γενικότερα του εκπαιδευτικού μας συστήματος μ' όλα εκείνα τα όργανα και τα μέσα (Η/Υ, λογισμικού κ.λπ.) που θα το διατηρούν ανά πάσα στιγμή σύγχρονο

Το ποσό που απαιτείται για μια ικανοποιητική λύση όλων των προβλημάτων που καταγράφονται σήμερα είναι -χωρίς υπολογισμό των απαραίτητων δαπανών του τακτικού προϋπολογισμού για μισθούς και λοιπές τρέχουσες ανάγκες- πολύ μεγαλύτερο από 800 δισ. δραχμές. Είναι τουλάχιστον 1,5 τρισ. δραχμές σε τιμές 1995.

Σημειώνουμε πως για το τρέχον έτος τα χρέη των ελληνικών πανεπιστημίων για τα συγγράμματα ανέρχεται σε 20 εκ. €.

Το πρόβλημα της υποχρηματοδότησης της Ανώτατης Εκπαίδευσης, μπορεί να επιλυθεί μόνο με γενναία αύξηση του ποσοστού του Α.Ε.Π. που διατίθεται για την Παιδεία, στο επίπεδο του 5%.

Αυτό ήταν το κυρίαρχο συμπέρασμα και των εργασιών της 46ης Συνόδου των Πρυτάνεων των Ελληνικών Πανεπιστημίων, που συνεδρίασαν στην Αλεξανδρούπολη το διήμερο 23-24 Απριλίου 2004, όπου μεταξύ άλλων συνήχθησαν οι ακόλουθες διαπιστώσεις:

- το έλλειμα του προϋπολογισμού των πανεπιστημίων ανέρχεται σε 40 εκ. €
- για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών των ιδρυμάτων απαιτείται αύξηση των τακτικών επι-

χορηγήσεων των ΑΕΙ για το 2004 κατά τουλάχιστον 15% επί του μέχρι τώρα διαμορφωθέντος ποσού. Το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί σε περίπου 25 εκ. € επί των 174.500.000 €, που είναι η φετινή χρηματοδότηση των πανεπιστημίων.

- για την κάλυψη των αναγκών της λειτουργίας των 34 νέων τμημάτων που δημιουργήθηκαν μετά το 1998 με ευρωπαϊκά κονδύλια και η χρηματοδότηση των οποίων λήγει στις 31 Αυγούστου 2006, απαιτούνται περί τα 16 εκ. €

Προτείνουμε, λοιπόν:

- **Την αύξηση των κρατικών δαπανών για την παιδεία έτσι ώστε να φτάσουν το 5% του ΑΕΠ**, λαμβάνοντας υπόψη ότι το 3,79% που διατίθεται τώρα δεν επαρκεί ούτε για την κάλυψη των βασικών αναγκών του έτους.
- **Προτείνουμε ακόμη την ορθολογικότερη και διαφανέστερη κατανομή των κονδυλίων για την παιδεία** σύμφωνα με τις πραγματικές ανάγκες κάθε ιδρύματος. Ο αντικειμενικότερος και πλέον αδιαμφισβήτητος τρόπος καταγραφής είναι η διαδικασία της αξιολόγησης, που πρέπει να χρησιμοποιηθεί ως η κύρια βάση της κατανομής.

Αποκέντρωση της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ

Είναι γενικά αποδεκτό ότι η λειτουργία ΑΕΙ σε πόλεις εκτός Αθήνας και Θεσσαλονίκης, και μάλιστα σε παραμεθόριες περιοχές, είναι εκ των πραγμάτων επιβεβλημένη, και αυτό διότι το απαιτούν οι τοπικές και εθνικές αναπτυξιακές ανάγκες. Τα περιφερειακά πανεπιστήμια, βεβαίως, λειτουργούν, αλλά, σχεδόν στο σύνολό τους, με μεγάλα προβλήματα και ελλείψεις, που οφείλονται στον πρόχειρο και ανεπαρκή σχεδιασμό της ηγεσίας του ΥΠΕΠΘ και των κυβερνήσεων κατά την τελευταία 20ετία.

Σ' ένα σωστά οργανωμένο εκπαιδευτικό σύστημα, τα περιφερειακά πανεπιστήμια διασφαλίζουν την ορθολογική και αρμονική διασπορά και κατανομή φοιτητών και ακαδημαϊκών επιστημόνων ανά την επικράτεια. Δημιουργούν πνευματικούς και πολιτιστικούς πόλους σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της χώρας, ενώ μεταξύ των αυτόνομων ακαδημαϊκών κοινοτήτων ευνοείται η ανάπτυξη ακαδημαϊκής άμιλλας.

Σε μια ορθολογικά οργανωμένη εθνική οικονομία, ο ρόλος των περιφερειακών ΑΕΙ μπορεί να είναι εξαιρετικά σημαντικός. Η "έξυπνη" κατανομή των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες έχει ως αποτέλεσμα να έχουν αναπτυχθεί περιφερειακές "πανεπιστημιούπολεις" των οποίων η τοπική οικονομία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη λειτουργία των πανεπιστημίων. Τη στιγμή που υπάρχουν ολόκληρες πόλεις ή περιφέρειες με μείζονα προβλήματα ανεργίας και με χαμηλότερους δείκτες ανάπτυξης, είναι ανεπίτρεπτο να παραμελούνται τα περιφερειακά πανεπιστήμια.

Σ' ένα κράτος με έντονα τα προβλήματα της συγκέντρωσης στα μεγάλα αστικά κέντρα και της ερήμωσης της περιφέρειας, όπως είναι σήμερα η Ελλάδα, είναι απαραίτητο να στηριχθεί, με κάθε τρόπο, η αποκέντρωση της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, αν μη τι άλλο, για λόγους εθνικούς.

Δεν είναι όμως δυνατόν να εξακολουθήσει να υπάρχει το φαινόμενο των «ιπτάμενων» καθηγητών. Σημαντικός αριθμός μελών ΔΕΠ των περιφερειακών πανεπιστημίων εδρεύουν σε άλλη πόλη από αυτή στην οποία διδάσκουν, την «επισκέπτονται» μόνο κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας -αγνοώντας τις καθημερινές ανάγκες των φοιτητών- και είναι ουσιαστικά απόντες από την ακαδημαϊκή ζωή των πανεπιστημίων τους.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ:

- Τον καλύτερο (επανα)σχεδιασμό της κατανομής τμημάτων σε επιμέρους πόλεις, ώστε να εξαλειφθεί το φαινόμενο αποκομμένων από το μητρικό πανεπιστήμιο και ουσιαστικά εγκαταλελειμμένων τμημάτων, αλλά κυρίως να συσχετίζεται το αντικείμενο των σπουδών με τις παραγωγικές, οικονομικές και πολιτιστικές ιδιαιτερότητες των πόλεων και των περιοχών στις οποίες κάθε πανεπιστήμιο απλώνεται με τα επιμέρους Τμήματά του.
- Την παροχή οικονομικών κινήτρων στο εκπαιδευτικό προσωπικό, προκειμένου να στελεχωθούν τα τμήματα με αξιόλογους καθηγητές, με θέληση και διάθεση για παραγωγή εργασίας, και να μην παρατηρείται το φαινόμενο οι καθηγητές να προσπαθούν με κάθε (θεμιτό και αθέμιτο) τρόπο να μετακινηθούν προς τα πανεπιστήμια του κέντρου.
- Τη θέσπιση του θεσμού του "επισκέπτη καθηγητή" (όπως εφαρμόζεται σε πολλά άλλα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια και στο εξωτερικό), προκειμένου να εμπλουτίζεται το επιστημονικό δυναμικό των περιφερειακών ιδρυμάτων.
- Την εξειδίκευση των περιφερειακών πανεπιστημίων σε συγκεκριμένες κατευθύνσεις και την ανάπτυξη εξειδικευμένων προγραμμάτων έρευνας, προκειμένου να προσελκύσουν φοιτητές με συγκεκριμένα ενδιαφέροντα.

Προσέλκυση αλλοδαπών φοιτητών

Μία σωστά προσανατολισμένη τριτοβάθμια εκπαίδευση αποφέρει οφέλη για τη χώρα σε όλα τα επίπεδα. Η Ελλάδα αποτελεί ένα από τα ισχυρότερα οικονομικά αλλά και πολιτικά, λόγω της συμμετοχής της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, κέντρα της νοτιοανατολικής Ευρώπης και το μοναδικό στα Βαλκάνια. **Επεκτείνοντας το ενδιαφέρον μας και στην παιδεία, μπορούμε σίγουρα να αποτελέσουμε και ένα κέντρο παροχής υψηλού επιπέδου εκπαίδευσης, κυρίως για τους φοιτητές της περιοχής των Βαλκανίων, αλλά και για οποιαδήποτε άλλη χώρα, εφόσον βέβαια παρακάμψουμε το ανυπέρβλητο για πολλούς εμπόδιο της εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας.** Θεωρούμε πως η Ελλάδα μπορεί να παίξει σημαίνοντα ρόλο στα εκπαιδευτικά δρώμενα της ευρύτερης περιοχής της, εφόσον ιδρυθούν τμήματα που θα παρέχουν γνώση υψηλού επιπέδου, σε μία γλώσσα κοινά κατανοητή, που δεν είναι βέβαια άλλη από την αγγλική.

Εκτός από τους φοιτητές των βαλκανικών χωρών, που θα έχουν την ευκαιρία να γίνουν αποδέκτες μιας καλύτερης πανεπιστημιακής παιδείας από αυτήν που μπορούν να τους προσφέρουν οι χώρες τους, ας μην ξεχνάμε όλους εκείνους τους νέους από προηγμένες ευρωπαϊκές χώρες αλλά και τις Η.Π.Α. που επιθυμούν να σπουδάσουν την αρχαία ελληνική γραμματεία και μέχρι σήμερα καταφεύγουν σε ξένα πανεπιστήμια για να διδαχθούν ένα κομμάτι Ελλάδας! Θεωρούμε αυτονόητο πως δεν υπάρχει καλύτερος τόπος διδασχής του ελληνικού πολιτισμού από την ίδια την πατρίδα του, με την προϋπόθεση ότι η διδασκαλία του γίνεται σε μία γλώσσα αντιληπτή από τους ξένους.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ:

- **Τη δημιουργία ενός κατά μέγιστο ξενόγλωσσου τμήματος** (κυρίως αγγλόφωνου) **ανά γνωστικό αντικείμενο**, με έμφαση στα περιφερειακά πανεπιστήμια της Βορείου Ελλάδας που βρίσκονται πλησιέστερα στις υπόλοιπες χώρες των Βαλκανίων.
- **Η στελέχωσή τους θα γίνεται μερικώς από έμπειρους καθηγητές** του ελληνικού πανεπιστημίου, εθελοντικά, και μετά από αυστηρή επιλογή -ώστε τα τμήματα που θα δημιουργηθούν να είναι υψηλού επιπέδου- και μερικώς με πρόσληψη νέων καθηγητών.
- **Η φοίτηση στα ξενόγλωσσα τμήματα θα είναι με δίδακτρα**, τα οποία θα καλύπτονται είτε από τον ίδιο το φοιτητή είτε από το Υπουργείο Παιδείας της χώρας του μετά από διακρατική συμφωνία.
- **Η λειτουργία των ξενόγλωσσων τμημάτων δεν πρέπει να επιβαρύνει τα ήδη ελλιπή οικονομικά τμήματα και η λειτουργία τους θα πρέπει να στηριχτεί στην αυτοχρηματοδότηση.**
- **Στα τμήματα αυτά δε θα γίνονται δεκτοί φοιτητές με ελληνική υπηκοότητα** έτσι ώστε όλοι οι Έλληνες μαθητές να εισάγονται στο ελληνικό Πανεπιστήμιο με τον ίδιο αδιάβλητο και αξιοκρατικό τρόπο.

Με την εφαρμογή των προτάσεων μας η χώρα μας θα ωφεληθεί πολλαπλά. Θα υπάρξει κατ'αρχήν μια σημαντική εισροή συναλλάγματος, θα δοθεί νέα πνοή σε πολλά περιφερειακά πανεπιστήμια, θα ενισχυθεί με ακόμα ένα τρόπο ο προϋπολογισμός του Πανεπιστημίου και θα δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας. Το σημαντικότερο όμως είναι ότι θα βελτιωθεί η εικόνα της χώρας μας στο εξωτερικό, οι απόφοιτοι των τμημάτων αυτών θα γίνουν φορείς του ελληνικού πολιτισμού στις χώρες τους και πρέσβεις της προόδου της Ελλάδας σε όλον τον κόσμο. Ειδικά το τελευταίο είναι κάτι που έχει περισσότερο από ποτέ ανάγκη η πατρίδα μας, προκειμένου να απεμπλακεί από μία κατάσταση υποβάθμισης του διεθνούς της κύρους εδώ και δύο δεκαετίες.

Νέες τεχνολογίες & πανεπιστημιακή εκπαίδευση

Καθώς η κοινωνία της πληροφόρησης δίνει τη σκυτάλη στην κοινωνία της γνώσης, οι νέες τεχνολογίες επεκτείνουν ακόμα περισσότερο το βαθμό επιρροής τους, ενώ ταυτόχρονα αποτελούν ακρογωνιαίο λίθο αυτής της μετάβασης. Τα τεχνολογικά επιτεύγματα των τελευταίων ετών ανοίγουν μπροστά μας μεγάλους ορίζοντες και αν θέλουμε να διεκδικούμε με προοπτική ένα καλύτερο μέλλον, τόσο για το πανεπιστήμιο όσο και για την κοινωνία συνολικά, οφείλουμε να εναρμονιστούμε με τους ρυθμούς της τεχνολογίας.

Το Πανεπιστήμιο πρέπει να είναι ο κοινωνικός χώρος όπου λαμβάνονται τα ερεθίσματα του παγκόσμιου επιστημονικού γίγνεσθαι, ο χώρος όπου αυτά εξελίσσονται και γίνονται μέσο μετάδοσης της ακαδημαϊκής γνώσης, ο χώρος όπου καλλιεργείται το έμφυτο ένστικτο του ανθρώπου - ιδίως του νέου - για προαγωγή της ποιότητας ζωής του.

Βέβαια, προς το παρόν, αυτό που όλοι εμείς βιώνουμε καθημερινά είναι ένα Πανεπιστήμιο που δυσκολεύεται να εξασφαλίσει ακόμα και βασικές υλικοτεχνικές υποδομές ή κατάλληλες συνθήκες και εξοπλισμό για τη διεξαγωγή διαλέξεων και εργαστηρίων. Ταυτόχρονα, οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές, το διαδίκτυο και οι πολύ χρήσιμες εφαρμογές τους φαίνεται ότι μάλλον δεν ενδιαφέρουν τους φορείς και το προσωπικό των σχολών. Αν αναλογιστεί κανείς επίσης ότι τα επίπεδα χρήσης των ηλεκτρονικών υπολογιστών από τους φοιτητές κυμαίνονται σε χαμηλά επίπεδα και ότι σε ορισμένα τμήματα δεν υπάρχουν καν μαθήματα που να περιλαμβάνουν εκμάθηση ή χρήση υπολογιστών τότε αντιλαμβάνεται ότι το πρόβλημα δείχνει να επιμένει και να διαιωνίζεται. “Αναλφάβητος του μέλλοντος” έλεγαν, θα είναι όποιος δεν θα ξέρει να χρησιμοποιεί ηλεκτρονικό υπολογιστή. Βέβαια, δυστυχώς ή ευτυχώς, το μέλλον αυτό κάθε άλλο παρά μακριά είναι.

Στη ΔΑΠ-ΝΔΦΚ όλοι έχουμε μια κοινή πεποίθηση: μαζί με την ανάδειξη των προβλημάτων πρέπει να αναδεικνύονται και οι λύσεις τους.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ:

- Να ξεκινήσουν επιδοτούμενα από τα ΑΕΙ σεμινάρια ηλεκτρονικών υπολογιστών για αρχάριους και προχωρημένους.
- Να ενταχθούν άμεσα σε όλα τα ΑΕΙ της χώρας μαθήματα προγραμμάτων και εφαρμογών σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές, συσχετισμένα με τα υπόλοιπα μαθήματα των προγραμμάτων σπουδών.
- Να παρέχεται σε κάθε φοιτητή δωρεάν πρόσβαση Internet. Η πρόσβαση αυτή θα γίνεται με βάση το σύστημα callback, δηλαδή ο φοιτητής θα καλεί τον server του πανεπιστημίου, θα κλείνει το τηλέφωνο και θα τον καλεί αμέσως ο server, έτσι ώστε η χρέωση να γίνεται στο πανεπιστήμιο.

Ο ΦΟΙΤΗΤΗΣ ΣΗΜΕΡΑ

- Να εκσυγχρονιστεί άμεσα η λειτουργία των ΑΕΙ όσον αφορά:
 - **στη γραμματειακή υποστήριξη**
 - **στην έκδοση προγραμμάτων ή πιστοποιητικών**
 - **στην παροχή των συγγραμμάτων στους φοιτητές**
 - **στην ενημέρωση των φοιτητών για τρέχοντα ζητήματα του πανεπιστημίου** (σελίδα στο Internet όπου θα αναρτώνται βαθμολογίες, ανακοινώσεις κ.λπ.)
 - **στη λειτουργία των βιβλιοθηκών**
- Επιδότηση από το κράτος για την αγορά ηλεκτρονικού υπολογιστή από κάθε φοιτητή.
- Χρήση νέων τεχνολογιών στη διδακτική διαδικασία σε αμφιθέατρα με όσο το δυνατόν πιο κατάλληλες συνθήκες (μικροφωνική, δυνατότητα παρουσίασης διαφανειών ή χρήσης projector, θέρμανση, φωτισμός, εξαερισμός κ.ά.). Ακόμη και σήμερα οι συνθήκες που συναντάμε σε συγκεκριμένες σχολές μπορούν να χαρακτηριστούν απάνθρωπες.
- Εκμετάλλευση των δυνατοτήτων που παρέχει το διαδίκτυο από τα ΑΕΙ. Το Internet μπορεί και πρέπει να αποτελέσει σημείο αναφοράς για την ενημέρωση των φοιτητών και την εύρυθμη λειτουργία όλων των σχολών. Πιο συγκεκριμένα προτείνουμε δημιουργία:
 - Ιστοσελίδας σε κάθε μάθημα που θα παρέχει ή θα περιέχει την ύλη και το πρόγραμμα των παραδόσεων, συμπληρωματικό υλικό (παλαιότερα θέματα, διαφάνειες παραδόσεων), ανακοινώσεις σχετικά με το μάθημα, τις παραδόσεις και τα εργαστήρια, δυνατότητα επικοινωνίας με τους διδάσκοντες, βαθμολογία στο μάθημα, με χρήση username και password.
 - Λειτουργία χώρων ψυχαγωγίας για φοιτητές σε κατάλληλα διαμορφωμένες αίθουσες, όπου θα παρέχεται δυνατότητα χρήσης εφαρμογών Internet και multimedia

Στη ΔΑΠ-ΝΔΦΚ συντονίζουμε τις προσπάθειές μας ώστε το ελληνικό πανεπιστήμιο να αποτελέσει έναν τέτοιο χώρο αναβάθμισης της επικοινωνίας μεταξύ των νέων και γι' αυτόν το λόγο ανέκαθεν παροτρύνουμε, με τεκμηριωμένες προτάσεις, την εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες και τη διάδοση των εφαρμογών τους προς διευκόλυνση της ζωής των φοιτητών.

Ένα σύγχρονο Πανεπιστήμιο, με ανοιχτούς διαύλους ανταλλαγής γνώσης με τον κόσμο, είναι η πλέον αναμφίβολη εγγύηση ότι τα οράματά μας, τα οράματα των νέων ανθρώπων, θα προσδώσουν νέα χροιά στην κοινή βούληση για μια καλύτερη κοινωνία.

Πανεπιστημιακά συγγράμματα

Το 1968, όταν άρχισαν να διανέμονται για πρώτη φορά δωρεάν τα πανεπιστημιακά συγγράμματα, κανείς δεν μπορούσε να φανταστεί τη σημερινή εξέλιξη. Ναι μεν τα συγγράμματα μοιράζονται δωρεάν, αλλά η κατάσταση που επικρατεί είναι τραγελαφική. Κακής ποιότητας εκδόσεις, παλιές θεωρίες που έχουν ανατραπεί, διάσπαρτοι τόποι παραλαβής συγγραμμάτων συνθέτουν την οδύσσεια του φοιτητή. Όλα αυτά είναι το αποτέλεσμα λαθεμένων λογικών που επικρατούν στην ελληνική πανεπιστημιακή εκπαίδευση, οι οποίες έχουν επιτρέψει να μετατραπεί η διαδικασία της έκδοσης και δωρεάν διανομής των πανεπιστημιακών συγγραμμάτων σε χρυσωρυχείο για ορισμένους.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ:

- **Κατάργηση του μονοπωλίου των συγγραμμάτων.** Οι προηγούμενες ηγεσίες του Υπουργείου Παιδείας, λαμβάνοντας υπόψη “άλλα” συμφέροντα και όχι το συμφέρον των φοιτητών, είχαν παγιώσει την πρακτική του μονοπωλίου των συγγραμμάτων. Είναι αδιανόητο εν έτει 2005 να υπάρχει μόνο ένα σύγγραμμα για κάθε μάθημα από ένα και μόνο καθηγητή.
- **Καθιέρωση της “κάρτας συγγραμμάτων”.** Η ΔΑΠ-ΝΔΦΚ, ως η πλέον πρωτοποριακή παράταξη στα ελληνικά Πανεπιστήμια, προτείνει την καθιέρωση της κάρτας συγγραμμάτων. Ο σκοπός της καθιέρωσής της έγκειται στο να σπάσει το αναχρονιστικό μονοπώλιο των καθηγητικών συγγραμμάτων. Από έναν κατάλογο τουλάχιστον πέντε συγγραμμάτων του εξεταζόμενου μαθήματος -που οι συγγραφείς τους δεν θα ανήκουν απαραίτητα και στο διδακτικό προσωπικό του εκάστοτε τμήματος ή ιδρύματος- να δύναται ο φοιτητής να επιλέξει ένα από αυτά μέσω της κάρτας. Όσο για τα υπόλοιπα, θα ήταν ιδεατό —και όχι ανέφικτο— να μπορεί ο φοιτητής να έχει πρόσβαση σ’ αυτά μέσω των πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών, με την επίδειξη της φοιτητικής ταυτότητας. Η συγκεκριμένη πρόταση έχει συμπεριληφθεί στις δεσμεύσεις της παρούσας κυβέρνησης για την παιδεία. Περιμένουμε από το Υπουργείο Παιδείας την άμεση υλοποίηση της.
- **Επιλογή των συγγραμμάτων.** Ο κατάλογος να διαμορφώνεται μέσα στα όργανα συνδιοίκησης του Τμήματος κάθε ιδρύματος. Είναι απαραίτητο να ανανεώνεται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, ώστε να παραβλέπεται το αναχρονιστικό στοιχείο που χαρακτηρίζει τα σημερινά συγγράμματα. Παράλληλα, θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα σύστημα ελέγχου ζήτησης των συγγραμμάτων, ώστε να αποσύρονται αυτά με τη μικρότερη ζήτηση προκειμένου να αντικατασταθούν με άλλα.
- **Δωρεάν διανομή της κάρτας συγγραμμάτων.** Σκοπός είναι ο φοιτητής να αποκτά πραγματικά δωρεάν τα βιβλία που χρειάζεται και όχι να παραλαμβάνει βιβλία άχρηστα, υποχρεούμενος, στη συνέχεια, να αγοράσει ο ίδιος τα αναγκαία για τη μελέτη του.
- **Βελτίωση της ποιότητας και εκσυγχρονισμός των συγγραμμάτων.** Τα συγγράμματα πρέπει να εκσυγχρονίζονται και να ανανεώνονται τακτικά, συμβαδίζοντας με την εξέλιξη της επιστήμης. Δεν είναι δυνατόν οι φοιτητές να αναγκάζονται να χρησιμοποιούν απαρχαιωμένα συγγράμματα,

συχνά κακογραμμένα, που δεν ανταποκρίνονται στις σημερινές απαιτήσεις.

- **Διανομή τους εντός των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων** ή σ' ένα συγκεκριμένο χώρο, ώστε ο φοιτητής να μην αναγκάζεται να ξοδεύει ώρες από τη μελέτη του και από τις παρακολουθήσεις αναζητώντας τα μέρη όπου μπορεί να βρει τα απαιτούμενα συγγράμματα για τα μαθήματα που παρακολουθεί.
- **Επένδυση στην ανάπτυξη και τη λειτουργία των πανεπιστημιακών τυπογραφείων**, τα οποία υπολειτουργούν. Η ανάπτυξη και η συστηματική λειτουργία των πανεπιστημιακών τυπογραφείων μπορεί να διευκολύνει την έκδοση πολλαπλών συγγραμμάτων και σίγουρα την τακτική ανάπτυξη των όσων ήδη υπάρχουν. Επιπλέον, θα συνεισφέρουν σημαντικά στη μείωση των εξόδων της πολιτείας και του πανεπιστημίου, ώστε χρήματα που τώρα κατασπαταλώνται για αμφιβόλου ποιότητας συγγράμματα, να διοχετεύονται στην κάλυψη άλλων αναγκών της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Βεβαίως, για να γίνει αυτό, θα πρέπει να υπάρξει και πολιτική πρωτοβουλία από την κυβέρνηση και το ΥΠΕΠΘ, ώστε να σπάσει το μονοπώλιο των εκδοτικών οίκων και να διακοπούν οι "συμφέροντες" συνεργασίες των προηγούμενων δύο δεκαετιών. Αυτό μπορεί να αποδειχθεί εξαιρετικά δύσκολο, καθώς οι εμπλεκόμενοι κύκλοι έχουν από καιρό γερά ερείσματα.

Εναλλακτικές μορφές εξέτασης

Οι εξετάσεις στο πανεπιστήμιο αποτελούν (δυστυχώς κατά κανόνα) μια επανάληψη του τύπου των εξετάσεων που δίνουν οι μαθητές στο σχολείο και στις εισαγωγικές εξετάσεις. Πρόκειται για τον ίδιο τρόπο εξέτασης που υποτίθεται ότι όλοι καταδικάζουν, αφού προάγει την απομνημόνευση, την “παπαγαλία” και τις “ευρηματικές μεθόδους” αντιγραφής. Η επαφή του φοιτητή με το πανεπιστήμιο περιορίζεται στα απαραίτητα (εργαστήρια όπου υπάρχουν), ενώ σε πολλά τμήματα μεγάλος αριθμός φοιτητών μπαίνουν μέσα στις αίθουσες διδασκαλίας και τα αμφιθέατρα τρεις φορές το χρόνο για να δώσουν εξετάσεις. Τείνουν τα πανεπιστήμια σιγά σιγά να μετατραπούν σε εξεταστικά κέντρα. Αυτό το φαινόμενο επιτείνεται ακόμη περισσότερο με την εφαρμογή του συστήματος των προόδων (όπου εφαρμόζεται), καθώς η συμμετοχή των φοιτητών στις προόδους λαμβάνει συνήθως υποχρεωτικό χαρακτήρα και εξετάζονται ακριβώς με τον ίδιο τρόπο όπως και στην εξεταστική.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ:

Να θεσμοθετηθούν εναλλακτικές μορφές εξέτασης και βαθμολόγησης του φοιτητή που θα κάνουν ουσιαστικότερη τη συμμετοχή του στο μάθημα και αντικειμενικότερη την αξιολόγησή του, ενώ θα του δίνουν την ευκαιρία να γίνει κάτοχος βαθύτερης και πολύπλευρης γνώσης. Επιπλέον, πρέπει να δοθεί ένα τέλος στα φαινόμενα αυθαιρεσίας που παρατηρούνται στην βαθμολόγηση των γραπτών και να υπάρξει μια πιο διάφανη και αντικειμενική εξεταστική διαδικασία.

Συγκεκριμένα προτείνουμε:

- **Απαλλακτικές εργασίες** (ήδη εφαρμόζεται σε μερικά πανεπιστημιακά τμήματα) εμβάθυνσης και διεξοδικής έρευνας πάνω στο αντικείμενο του μαθήματος (εφόσον αυτό προσφέρεται για τέτοια εργασία), τις οποίες θα παρουσιάζει ο φοιτητής και θα βαθμολογείται αναλόγως.
- **Καθιέρωση της δυνατότητας εκπόνησης επικουρικής εργασίας** σημαντικής έκτασης σε όλα τα μαθήματα, η οποία θα βαθμολογείται επίσημα και ο βαθμός θα συνυπολογίζεται στον τελικό βαθμό μαζί με το βαθμό εξέτασης του μαθήματος.
- **Δυνατότητα προφορικής προεξέτασης** του μαθήματος πριν από ή κατά την έναρξη της εξεταστικής περιόδου, εφόσον το επιθυμεί ο φοιτητής, προκειμένου να αποσυμφορήσει την εξεταστική του.
- **Καθιέρωση προαιρετικής προπτυχιακής πρακτικής άσκησης**, όπου αυτό είναι δυνατόν, συνδεδεμένης με το επιστημονικό αντικείμενο συγκεκριμένου μαθήματος ή συγκεκριμένων μαθημάτων, οι επιδόσεις στην οποία να συνυπολογίζονται, όπως η εκπόνηση επικουρικής εργασίας, στον τελικό βαθμό του μαθήματος.
- **Δυνατότητα του φοιτητή** - εάν έχει επιλέξει να παρακολουθεί τις παραδόσεις - **αντί να εξετασθεί μία και μοναδική φορά στην εξεταστική, να δώσει μια σειρά από τεστ ή μικρές εκτάσεως εργασίες**, που να συνυπολογίζονται σε κάποιο (μικρό) ποσοστό στον τελικό βαθμό

Ο ΦΟΙΤΗΤΗΣ ΣΗΜΕΡΑ

του μαθήματος, ώστε και η επαφή με το μάθημα να είναι καλύτερη και η βαθμολογία του αντικειμενικότερη. Εννοείται, βεβαίως, πως η εφαρμογή ενός τέτοιου μέτρου θα πρέπει να μην επηρεάζει αρνητικά τη βαθμολογία όσων -για οποιονδήποτε λόγο- δεν παρακολουθούν τις παραδόσεις ή δεν επιθυμούν να εξεταστούν άλλη φορά πέραν της εξεταστικής.

- **Μεγαλύτερη χρήση κατά τις εξετάσεις των ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής**, για να μην απαιτείται η αντιεπιστημονική απομνημόνευση πολυάριθμων σελίδων και να εξετάζεται όλο το εύρος της ύλης, ώστε ο φοιτητής να καλείται πράγματι να αποδείξει τη γνώση του και όχι τη μνήμη ή την τύχη του.

Η στέγαση των φοιτητών

ΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΕΣΤΙΩΝ

Η διαχείριση, οργάνωση και επίβλεψη της πλειονότητας (11) των φοιτητικών εστιών στη χώρα μας ανήκει στο Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας (Ε.Ι.Ν.), το οποίο υπάγεται στο ΥΠΕΠΘ. Η διοίκησή του ορίζεται από τον εκάστοτε Υπουργό Παιδείας, γεγονός το οποίο προδήλως ευθύνεται για το ότι τόσα χρόνια δεν υπάρχει μια σταθερή πολιτική με σαφή προσανατολισμό απέναντι στο θεσμό των φοιτητικών εστιών. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι οι καλύτερες από πάσης πλευράς εστίες είναι αυτές που δεν υπάγονται στο Ε.Ι.Ν., αλλά στα ίδια τα πανεπιστήμια.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ Ε.Ι.Ν.

Το Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας (Ε.Ι.Ν.) ιδρύθηκε το 1947 και είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα (εποπτεύεται-ελέγχεται από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, που διορίζει το 7μελές Διοικητικό Συμβούλιο). Αποστολή του είναι η στήριξη και η μέριμνα της μαθητικής φοιτητικής κοινότητας, καθώς και η ανάπτυξη πολιτιστικών, εκπαιδευτικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων.

Οι πόροι του Ε.Ι.Ν. προέρχονται από:

- α) κρατικές επιχορηγήσεις (από το ΥΠΕΠΘ)
- β) εισπράξεις από νομικά ή φυσικά πρόσωπα για παροχή υπηρεσιών (σ' αυτήν την κατηγορία εντάσσεται η μηνιαία οικονομική συμμετοχή των φοιτητών που διαμένουν στην εστία)
Σύμφωνα, εξάλλου, με τον κανονισμό λειτουργίας του Ε.Ι.Ν., στην αρχή της διαμονής καταβάλλεται κάποιο χρηματικό ποσό (εγγύηση) ως ασφάλεια για τυχόν ζημιές και στο τέλος της διαμονής επιστρέφεται το υπόλοιπο, μείον των ενδεχόμενων παρακρατήσεων.
- γ) προσόδους από την κινητή-ακίνητη περιουσία του
- δ) συμμετοχή σε προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τα χρήματα που συγκεντρώνονται (υποτίθεται ότι) προορίζονται για τη συντήρηση, βελτίωση και επέκταση των ήδη υπάρχουσών εστιών. Με μια προσεκτικότερη ματιά, πάντως, μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι αυτοί οι πόροι πέφτουν "θύματα" αδιαφάνειας και κακοδιαχείρισης.

ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΕΣΤΙΕΣ ΠΟΥ ΥΠΑΓΟΝΤΑΙ ΣΤΟ Ε.Ι.Ν.	
ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΕΣΤΙΕΣ	ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
ΦΕΑ (ΑΘΗΝΩΝ)	280
ΦΕΠΑ-Β' ΦΕΠΑ (ΑΘΗΝΩΝ)	900
ΦΕΕΜΠ (ΑΘΗΝΩΝ)	585
ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΦΕΘ (ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ)	1.504
ΦΕΚΘ (ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ)	201
ΦΕΙ (ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ)	470
ΦΕΠ (ΠΑΤΡΑΣ)	871
ΦΕΚ (ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ)	700
ΦΕΞ (ΙΑΝΘΗΣ)	683
ΦΕΡ (ΡΕΘΥΜΝΟΥ)	68
ΦΕ (ΚΕΡΚΥΡΑΣ)	78

Ο ΦΟΙΤΗΤΗΣ ΣΗΜΕΡΑ

Τη διοίκηση κάθε φοιτητικής εστίας ασκεί η Εφορία της εστίας, η οποία έχει άλλοτε αποφασιστικές και άλλοτε εισηγητικές αρμοδιότητες. Στην Εφορία αυτή, που απαρτίζεται από 7 ή 9 άτομα, συμμετέχουν οι φοιτητές-ένοικοι με 2 εκπροσώπους.

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΗΜΕΡΑ

Το βασικό πρόβλημα των εστιών είναι το κτηριακό και η γενεσιουργός αιτία του το πολύπλοκο και ιδιότυπο ιδιοκτησιακό καθεστώς. Η τελευταία φορά που το Ε.Ι.Ν. ασχολήθηκε με τη δημιουργία νέων κτηρίων για τη στέγαση των φοιτητών ήταν στις αρχές της δεκαετίας του '80. Έτσι, τα πιο σύγχρονα κτήρια είναι ήδη ηλικίας 20 ετών, τη στιγμή που οι ανάγκες των φοιτητών συνεχώς αυξάνονται, είτε από την άποψη του αριθμού των εισακτέων στα πανεπιστήμια, είτε από τη σκοπιά των παροχών που θα πρέπει να έχουν οι φοιτητές για να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των μαθημάτων τους. Και δεν είναι μόνο αυτό. Σήμερα, αξιοποιούνται για τη στέγαση των φοιτητών κτήρια που κατασκευάστηκαν αρχικά για κάποια άλλη χρήση και, πάντως, όχι για να μένουν εκεί μέσα άνθρωποι. Γι' αυτό και παρατηρούνται τόσες σοβαρές ελλείψεις στην ύπαρξη επαρκών χώρων υγιεινής. Επίσης, τα κτήρια των εστιών είναι ογκώδη, αφιλόξενα και μη λειτουργικά, χωρίς ίχνος αισθητικής, κι αυτό γιατί όλα αυτά θυσιάστηκαν στη λογική της στέγασης όσο το δυνατόν μεγαλύτερου αριθμού φοιτητών, σε όσο το δυνατόν μικρότερο χώρο, με ανάλογες απαράδεκτες "εκπτώσεις" στην ποιότητά τους. Πάντως σε όλη την επικράτεια, η δυνατότητα στέγασης που παρέχεται από τις υπαγόμενες στο Ε.Ι.Ν. φοιτητικές εστίες ανέρχεται στα 7.000 άτομα.

Η κατάσταση που παρουσιάζουν οι φοιτητικές εστίες στη χώρα μας θα μπορούσε να χαρακτηριστεί με μια λέξη αποκαρδιωτική. Κάθε φοιτητής είναι υποχρεωμένος να μείνει σε δωμάτια των 8 τ.μ. και, όταν ο χώρος είναι λίγο μεγαλύτερος, τότε το δωμάτιο μετατρέπεται σε δίκλινο, ώστε να μη μείνει ούτε μέτρο ανεκμετάλλευτο! Για ευρυχωρία και άνεση ούτε λόγος: το μισό κρεβάτι βρίσκεται κάτω από το γραφείο για εξοικονόμηση χώρου, μια ντουλάπα κι ένας νιπτήρας. Οι χώροι υγιεινής είναι συνήθως κοινόχρηστοι, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις δεν επαρκούν. Οργανωμένη και αποτελεσματική υπηρεσία καθαριότητας δεν υπάρχει ή στην καλύτερη περίπτωση είναι υποτυπώδης, με έντονα τα σημάδια αδιαφορίας από αυτούς που την έχουν αναλάβει. Επιπλέον, στα διπλά δωμάτια ο φοιτητής δεν βρίσκει μόνο συναδέλφους του από άλλα πανεπιστημιακά τμήματα, αλλά κάθε λογής ανθρώπους που κατάφεραν να υπενοικιάσουν από επιτήδειους δικαιούχους τα δωμάτια της εστίας. Η υπενοικίαση των δωματίων από επιτήδειους ανθεί και σε κάποιες εστίες έχει λάβει διαστάσεις πραγματικής επιχείρησης. Στις εστίες μπορεί να κατέχει δωμάτιο ή απλώς να μένει, χωρίς ιδιαίτερους ελέγχους, ο οποιοσδήποτε, ανεξαρτήτως ιδιότητας, επαγγέλματος, οικονομικής κατάστασης και ποινικού μητρώου.

Τα σημάδια εγκατάλειψης που παρουσιάζουν οι εστίες, στη συντριπτική τους πλειονότητα, είναι έντονα. Εκ του αποτελέσματος είναι προφανές ότι το υπάρχον ιδιοκτησιακό και θεσμικό καθεστώς δεν είναι λειτουργικό. Ο μεγάλος γραφειοκρατικός μηχανισμός που κινητοποιείται, προκειμένου να χρηματοδοτηθούν οι εστίες, κάνει την όλη διαδικασία εξαιρετικά αργή, με αποτέλεσμα και τα προβλήματα να συσσωρεύονται και η αντιμετώπισή τους να φαντάζει αδύνατη. Καμία από τις επιτροπές ελέγχου και διοίκησης δε λειτουργεί ικανοποιητικά. Καμία από τις διατάξεις για τη σωστή λειτουργία των φοιτητικών εστιών δεν εφαρμόζεται από καμία πλευρά, ούτε από τους φοιτητές ούτε από τους υπαλλήλους.

Στο πλαίσιο του περιορισμού των προσλήψεων, άλλωστε, πολλές θέσεις -κυρίως επιστατών και φυλάκων- έχουν μείνει κενές, με συνέπεια την πλημμελή επιτήρηση των φοιτητικών εστίων και την εκτεταμένη, σε πολλές περιπτώσεις, φθορά των κτηρίων. Κι εδώ υπεισέρχεται το αμφιλεγόμενο ζήτημα του πανεπιστημιακού ασύλου στις φοιτητικές εστίες. Σύμφωνα με τους κανονισμούς λειτουργίας που διέπουν τις εστίες της δικαιοδοσίας του Ε.Ι.Ν., η επέμβαση δημόσιας δύναμης, χωρίς την άδεια ή ακόμα και με την άδεια της Εφορίας της εστίας, επιτρέπεται μόνο εφόσον διαπράττονται αυτόφωρα κακουργήματα ή αυτόφωρα εγκλήματα κατά της ζωής ή αν οι εγκαταστάσεις διατρέχουν άμεσο κίνδυνο από πυρκαγιά, σεισμό, πλημμύρα ή δολιοφθορά (άρθρο 1, παρ. 9). Δηλαδή, για οποιοδήποτε πλημμέλημα (και η φθορά είναι πλημμέλημα) δεν υπάρχει δικαίωμα αντίστοιχης επέμβασης από οποιαδήποτε δύναμη ελέγχου, είτε ενδοπανεπιστημιακή είτε εξωπανεπιστημιακή.

Εκτός από τα παραπάνω, παρατηρείται και το εξής φαινόμενο: η μίσθωση ιδιωτικών ξενοδοχείων, τα οποία αυτόματα ονομάζονται εστίες. Οι συνθήκες διαβίωσης σ' αυτά τα ξενοδοχεία δεν διαφέρουν και πολύ από αυτές στις κανονικές εστίες που περιγράφηκαν παραπάνω. Και το ακόμα χειρότερο; Δεν ισχύει το φοιτητικό άσυλο, αλλά το τουριστικό δίκαιο. Ο φοιτητής, άλλωστε, μη έχοντας άλλη επιλογή, αναγκάζεται να συμβιώνει με εξωπανεπιστημιακούς.

Η εικόνα εγκατάλειψης, εξάλλου, είναι κυρίαρχη στα περιφερειακά και τα νησιωτικά πανεπιστημιακά ιδρύματα, ειδικά τα τελευταία χρόνια που δημιουργούνται συνέχεια καινούρια τμήματα, χωρίς προγραμματισμό και ειδικότερα χωρίς φροντίδα και μέριμνα για τις ανάγκες των φοιτητών. Υπάρχουν, λοιπόν, πολλοί φοιτητές και μικρή προσφορά στέγης. Δεν νοείται, για παράδειγμα, στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο και στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου να υπάρχει μόνο από μία εστία (σε Κέρκυρα και Λέσβο αντίστοιχα), ενώ το Ίδρυμα έχει τμήματα και σε άλλες περιοχές.

ΟΤΑΝ ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΠΡΑΞΗ...

Να σημειώσουμε πως με πρόταση της ΔΑΠ - ΝΔΦΚ στο χώρο της Πολυτεχνειούπολης Ζωγράφου κατασκευάστηκε το καλοκαίρι του 2004 νέα εστία με αποκλειστικά έξοδα του ΑΘΗΝΑ 2004, η οποία μετά τη χρήση της ως χωριό Τύπου κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων παραχωρήθηκε στο ΕΜΠ για χρήση από τους φοιτητές. Ταυτόχρονα παραχωρήθηκε στο ΕΜΠ η έκταση στην οποία χτίστηκε η εστία, που μέχρι πρότινος ήταν στην ιδιοκτησία του Ελληνικού Στρατού. Η νέα εστία καλύπτει όλα τα απαραίτητα πρότυπα ποιότητας και αποτελεί ένα στολίδι μέσα στο χώρο της Πολυτεχνειούπολης. Θεωρούμε αυτονόητο ότι οφείλουμε να εκμεταλλευτούμε κάθε παρόμοια μελλοντική περίπτωση προς όφελος της βελτίωσης του επιπέδου στέγασης των φοιτητών.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ:

- Βασική αιτία των προβλημάτων των εστίων είναι το ιδιότυπο σημερινό ιδιοκτησιακό καθεστώς τους. Οι συγκρίσεις είναι αναπόφευκτες, καθώς οι εστίες που ανήκουν στα πανεπιστήμια και όχι στο Ε.Ι.Ν. είναι σε πολύ καλύτερη κατάσταση υλικοτεχνικής υποδομής και, παράλληλα, επιβάλλουν χαμηλές οικονομικές επιβαρύνσεις. Είναι χαρακτηριστικό το παράδειγμα της φοιτητικών εστίων στα Ιωάννινα. Από τη μια, υπάρχει η εστία που ανήκει στο Ε.Ι.Ν., με τα προαναφερθέντα προβλήματα που αυτό συνεπάγεται και από την άλλη η εστία που δεν ανήκει στο Ε.Ι.Ν., με άψογη υλικοτεχνική υποδομή (χαρακτηριστικό είναι ότι προσφέρεται σύνδεση Internet στα δω-

Ο ΦΟΙΤΗΤΗΣ ΣΗΜΕΡΑ

μάτια) δυναμικότητας 600 μονόκλινων. Πιστεύουμε ότι οι φοιτητικές εστίες πρέπει να περιέλθουν στην ιδιοκτησία των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, των οποίων τους φοιτητές υποδέχονται. Θεωρούμε ότι αυτή η εξέλιξη θα είναι από τα καθοριστικότερα βήματα για τον απογαλακτισμό των ΑΕΙ από το Υπουργείο Παιδείας και την εφαρμογή της οικονομικής και διοικητικής αυτοτέλει των πανεπιστημίων, πάγια θέση της παράταξής μας.

- Θεωρούμε ότι θα πρέπει, με ευθύνη των ίδιων των πανεπιστημίων -στο πλαίσιο της αυτοτέλει- τους- να δημιουργηθεί από μηδενική βάση ένα νέο σύστημα επιλογής των στεγαζόμενων φοιτητών στις εστίες, βασιζόμενο σε απολύτως αντικειμενικά κριτήρια.
- Η εποπτεύουσα αρχή των φοιτητικών εστών, με συμμετοχή των εκπροσώπων των φοιτητών (Εφορία εστίας), θα πρέπει να ενεργοποιηθεί ουσιαστικά και να ελέγχει τη διαφάνεια της διαχείρισης των πόρων και της επιλογής των φοιτητών και να αποφασίζει για τα καθημερινά προβλήματα διαχείρισης.
- Να αξιοποιηθεί η πανεπιστημιακή περιουσία και να αυξηθούν οι δημόσιοι πόροι για τις εστίες, προκειμένου κάθε πανεπιστήμιο να διαθέτει χώρους επαρκείς για τις ανάγκες του, σύγχρονους, λειτουργικούς και ανθρώπινους. Δεν μπορεί το πανεπιστήμιο να επαίρεται ότι προετοιμάζει επιστήμονες και πολίτες που θα ενταχθούν στην κοινωνία της πληροφορίας και να μη δίνεται η δυνατότητα στους φοιτητές που διαμένουν στις εστίες να έχουν τη στοιχειώδη πρόσβαση στις υπηρεσίες του Διαδικτύου.
- Με δεδομένο το μικρό αριθμό φοιτητών που μπορούν να εξυπηρετήσουν οι υπάρχουσες εγκαταστάσεις και το συνεχώς αυξανόμενο αριθμό εισακτέων τα τελευταία χρόνια, κρίνουμε απαραίτητη τη δημιουργία νέων εστών που να πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις υγιεινής και λειτουργικότητας, έπειτα από αδιάβλητους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς. Δε δεχόμαστε ο φοιτητής που σπουδάξει μακριά από τον τόπο καταγωγής του να είναι υποχρεωμένος να αναζητά στέγη. Θα έπρεπε να υπάρχουν οργανωμένες υποδομές, που να απορροφούν τους “ετεροδημότες” φοιτητές, ώστε να δίνεται πραγματικό νόημα στον όρο “δωρεάν παιδεία”.
- Προτείνουμε να υπάρξει μακρόπνοος σχεδιασμός κατασκευής εστών. Σ’ αυτόν, πρέπει να συνυπολογιστεί ότι οι φοιτητές δε διαμένουν στο δωμάτιο μόνο για έναν χρόνο, αλλά έχουν δικαίωμα διαμονής για ν+2 έτη, όπου “ν” τα έτη σπουδών της σχολής τους. Ο αριθμός, λοιπόν, που απαιτείται είναι αρκετά μεγάλος, γι’ αυτό και δεν επιτρέπεται η αποσπασματική και εκ του προχείρου αντιμετώπιση ενός τόσο σοβαρού ζητήματος.
- Οι εστίες που ανήκουν στη δικαιοδοσία του Ε.Ι.Ν. έχουν καθορισμένο κανονισμό λειτουργίας, μόνο, όμως, στα χαρτιά. Γιατί στην πράξη, όλες οι πειθαρχικές κυρώσεις που προβλέπονται από τον εν λόγω κανονισμό, παραμένουν ανενεργές. Για παράδειγμα, η υπενοικίαση δωματίου τιμωρείται με αποβολή. Πόσες, όμως, φορές αυτή η διάταξη έχει ενεργοποιηθεί; Τα φαινόμενα ασυδοσίας και παράβασης των κανονισμών μ’ αυτόν τον τρόπο διαιωνίζονται. Πρέπει, επιτέλους, οι κανονισμοί να πάψουν να παραμένουν ανενεργοί. Θα μπορούσαν, επίσης, να περιγράφονται με λεπτομέρεια και σαφήνεια οι υποχρεώσεις όλων των στεγαζομένων και απασχολουμένων σε αυτές, με επιβολή πειθαρχικών κυρώσεων σε περίπτωση παράβασής τους.
- Να σταματήσει η εκμίσθωση ξενοδοχείων που παίζουν το ρόλο φοιτητικών εστών, γιατί μ’ αυτόν τον τρόπο συντηρείται η αδιαφάνεια και οι συναλλαγές κάτω από το τραπέζι μεταξύ του Ε.Ι.Ν. και των ιδιοκτητών ξενοδοχείων. Αναγνωρίζουμε, πάντως, ότι οι αυξημένες ανάγκες για στέγαση πρέπει να εξυπηρετηθούν, γι’ αυτό και έως ότου κατασκευαστούν αξιοπρεπείς εστίες,

δεχόμαστε ότι μπορούν να μισθώνονται ξενοδοχεία. Αυτό, όμως, οφείλει να γίνεται με τον απαραίτητο σεβασμό στο δημόσιο χρήμα, με ανοικτό διαγωνισμό και διαφανείς διαδικασίες.

- Να ληφθεί ιδιαίτερη μέριμνα στα περιφερειακά και νησιωτικά πανεπιστημιακά Τμήματα, εκεί όπου παραδοσιακά οι φοιτητικές ανάγκες για στέγαση είναι ιδιαίτερα αυξημένες και η προσφορά στέγης δυσανάλογα μικρή σε σχέση με τη ζήτηση. Προτείνουμε να κατασκευαστούν μικρά σε μέγεθος συγκροτήματα εστιών σε κάθε περιοχή όπου υπάρχει τμήμα του περιφερειακού πανεπιστημιακού ιδρύματος. Ζητούμε τα συγκροτήματα αυτά να διέπονται από τους κανονισμούς λειτουργίας των κεντρικών εστιών και να πληρούν τις βασικές τουλάχιστον προϋποθέσεις διαμονής, προκειμένου να καλύψουν τις ανάγκες των φοιτητών σε αυτά τα περιφερειακά Τμήματα.
- Θα πρέπει να είναι δυνατή η εκχώρηση σε ιδιώτες αυτόνομων λειτουργιών (π.χ. καντίνα, καθαριότητα, εστιατόρια κ.λπ.) ή ακόμα και του management, δηλαδή της συνολικής διαχείρισης των φοιτητικών εστιών, των οποίων την τήρηση θα μπορεί να ελέγχει η Εφορία της εστίας.
- Για το θέμα της ασφάλειας στις φοιτητικές εστίες πρέπει να υπάρξει ειδική μέριμνα. Σήμερα ο καθένας, και με οποιονδήποτε (άνομο) σκοπό, μπορεί να παρεισφρήσει στις εστίες. Μέρα με τη μέρα πληθαίνουν οι καταγγελίες για τη διάπραξη διαφόρων αδικημάτων, για διακίνηση ναρκωτικών, αλλά και για σεξουαλικές επιθέσεις. Απλά αλλά δραστικά μέτρα, όπως ο δυνατός φωτισμός τη νύχτα, η επισκευή των φραχτών, η πρόσληψη θυρωρών-φυλάκων, πρέπει να εφαρμοστούν. Ένα δραστικό προληπτικό μέτρο θα μπορούσε να είναι και η εφαρμογή συστήματος περιορισμένης πρόσβασης στο χώρο των εστιών με χρήση μαγνητικής κάρτας και μόνο. Η κάρτα θα είναι ατομική για κάθε δικαιούχο δωματίου και θα ανοίγει την κεντρική πόρτα εισόδου. Κατ' αυτόν τον τρόπο το άσυλο του φοιτητή δε θα παραβιάζεται, ενώ θα εξασφαλίζεται ένα ελάχιστο ικανοποιητικό επίπεδο ασφάλειας (το σύστημα αυτό ήδη εφαρμόζεται με επιτυχία σε οργανωμένες εστίες πολλών άλλων ευρωπαϊκών πανεπιστημίων).
- Επιπλέον, σημαντικό πρόβλημα αντιμετωπίζει και το μεγαλύτερο τμήμα των φοιτητών που δε διαμένει στις ανεπαρκείς φοιτητικές εστίες, αλλά είναι αναγκασμένο να ενοικιάζει ένα μικρό διαμέρισμα, σε μια περίοδο που το κόστος ενοικίασης φτάνει σε δυσθεώρητα ύψη και η κερδοσκοπία ανθεί!

Ο ΦΟΙΤΗΤΗΣ ΣΗΜΕΡΑ

Οικονομική ενίσχυση φοιτητών

ΣΗΜΕΡΑ

Αν και έχουν συμπληρωθεί 31 χρόνια από τη συνταγματική κατοχύρωση της «δωρεάν» ανώτατης εκπαίδευσης, το κόστος για τους φοιτητές και τις οικογένειές τους παραμένει εξαιρετικά υψηλό.

Παρατηρείται το δυσάρεστο φαινόμενο, αφενός να ανατιμάται η αξία της μόρφωσης και να εντείνεται το ενδιαφέρον για την απόκτηση των αγαθών που αυτή προσφέρει και αφετέρου, να υπάρχουν νέοι οι οποίοι αδυνατούν να σπουδάσουν εξαιτίας οικονομικών προβλημάτων.

Η ανεπάρκεια των περισσότερων φοιτητικών εστών και λεσχών, σε συνδυασμό με τα υψηλά ενοίκια και τη γενικότερη ακρίβεια, ανεβάζουν το κόστος διαβίωσης σε δυσθεώρητα -για πολλούς- ύψη και ιδιαιτέρως για εκείνους που σπουδάζουν μακριά από το σπίτι τους. Ακόμη και συγγράμματα ή σημειώσεις για μαθήματα συχνά αγοράζονται από τους φοιτητές, επιβαρύνοντας κι άλλο το ήδη βαρύ φορτίο των εξόδων τους.

Το 2003 καθιερώθηκε επίδομα 1000€ ανά έτος με τις γνωστές για τη χορήγησή του προϋποθέσεις. Απέναντι στην τεχνητή ευφορία που δημιούργησε η εξαγγελία αυτή η αλήθεια είναι η εξής:

- Η επιδότηση καλύπτει μόλις το 33% του μέσου πραγματικού ενοικίου, το οποίο υπολογίζεται σε 250€/μήνα. Αλήθεια, ποιος πιστεύει ότι μπορεί κανείς να βρει στέγη με λιγότερα από 100€ το μήνα (1.000/12); Ακόμη και δύο φοιτητές να συστεγαστούν, πάλι δεν επαρκεί το επίδομα!
- Η επιδότηση καλύπτει μόνο το 17% της άμεσης δαπάνης για φοίτηση, ουσιαστικά δυο μήνες δαπανών φοίτησης σε διαφορετική πόλη εκείνης της βασικής κατοικίας, είτε το έχουν απόλυτη ανάγκη οι φοιτητές, είτε όχι.
- Η επιδότηση καλύπτει μόνο το 9% της συνολικής δαπάνης για φοίτηση (με το συνυπολογισμό στις συνολικές δαπάνες του διαφυγόντος εισοδήματος).

Την ίδια στιγμή, στους φοιτητές που έχουν απομακρυνθεί από την Φοιτητική Εστία του Πανεπιστημίου Αθηνών, λόγω της ανακατασκευής της, δίδεται επίδομα 350€ για την ενοίκιαση στέγης.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ:

- **Διεύρυνση του φοιτητικού επιδόματος με στόχο να καλύπτει όσο το δυνατό περισσότερους φοιτητές** που σπουδάζουν μακριά από το σπίτι τους.
- Στα πλαίσια του πάγιου αιτήματος μας για αύξηση των δαπανών για την Παιδεία, ζητάμε τη **διεύρυνση του ποσού των 1000€** έτσι ώστε να καλύψει μεγαλύτερο μέρος των αναγκών των φοιτητών.

- Τα έξοδα του φοιτητή δεν είναι δυνατόν να καλύπτονται πάντοτε και αποκλειστικά από τους γονείς του. Κάποτε πρέπει να λαμβάνει και οικονομική ενίσχυση, με τη μορφή προαιρετικών δανείων, τα οποία να μπορεί να λάβει κάθε φοιτητής και να τα εξοφλήσει σταδιακά μετά την αποφοίτησή του.
- Το ποσό του δανείου να εξαρτάται από το κόστος διαβίωσης στην πόλη στην οποία σπουδάζει ο φοιτητής, από το αν αυτή ταυτίζεται με τον τόπο μόνιμης κατοικίας του και από την εν γένει οικονομική κατάστασή του.
- Το φοιτητικό δάνειο να προβλέπεται με χαμηλό ή επιδοτούμενο επιτόκιο της αγοράς, η εξόφληση του οποίου θα αρχίζει ένα έτος μετά την ολοκλήρωση των σπουδών και θα συνδέεται με την επαγγελματική αποκατάσταση και το μισθό του αποφοίτου. Η αποπληρωμή να αναστέλλεται, για εύλογο χρονικό διάστημα, αν το ετήσιο εισόδημα του οφειλέτη-αποφοίτου δεν ανέρχεται τουλάχιστον στο 85% του μέσου κατά κεφαλήν εισοδήματος.
- Το δάνειο να προέρχεται είτε από κρατικό είτε από ιδιωτικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα.
- Σκοπός της καθιέρωσης του θεσμού των φοιτητικών δανείων είναι η εξασφάλιση των ελάχιστων προϋποθέσεων για μια απρόσκοπτη ακαδημαϊκή πορεία του φοιτητή και η άμεση αντιμετώπιση των οικονομικών αδιεξόδων του.

Η λειτουργία του φοιτητικού κινήματος

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η θωράκιση της λειτουργίας των φοιτητικών συλλόγων με συνταγματική προστασία (άρ. 16., παρ. 5 Συντάγματος 1975) και η ψήφιση του νόμου-πλαισίου 1268/82, με καθιέρωση -για πρώτη φορά- της συμμετοχής των φοιτητών στα διοικητικά όργανα των ΑΕΙ, έδωσαν νέα ώθηση στο πάντα ανήσυχο φοιτητικό πνεύμα. Μέσα στο όλο κλίμα του “προοδευτικού” ενθουσιασμού της εποχής, τόσο οι θετικές αυτές εξελίξεις όσο και η όλη κινητικότητα του φοιτητικού κινήματος έγιναν αντικείμενο ακραίας πολιτικής εκμετάλλευσης. Σε μια εποχή όπου η “αριστερά” ήταν “μόδα” και οι λεγόμενες “προοδευτικές δυνάμεις”, στο πλαίσιο της φοιτητικής κοινότητας, ανταγωνίζονταν μεταξύ τους να αποδειχθούν πιο γνήσιοι εκφραστές της αριστεράς από τους άλλους, σχεδόν κανείς δεν παρατήρησε ότι το νομικό πλαίσιο συγκρότησης και λειτουργίας των συλλόγων παρέμενε ατελές, καθώς οι νόμοι που —κατά τη συνταγματική εξουσιοδότηση— θα ρύθμιζαν τα θέματα αυτά, δεν εκδόθηκαν ποτέ. Οι σύλλογοι, παρ’ ότι σχεδιάστηκαν με τη μορφή ένωσης προσωπών σωματειακής μορφής, εξακολουθούσαν στη μεγάλη πλειονότητά τους να λειτουργούν χωρίς καταστατικά, καθώς πολλά από αυτά είχαν καταρτιστεί επί δικτατορίας και καταργήθηκαν με την πτώση της. Χρόνο με το χρόνο, κυρίως λόγω της ανατροπής του συσχετισμού των δυνάμεων, που επήλθε με τη φρενήρη άνοδο της ΔΑΠ-ΝΔΦΚ, οι “δημοκρατικές διαδικασίες” του φοιτητικού κινήματος άρχισαν να σαμποτάρουνται από τις “σοσιαλιστικές” και τις “αριστερές” δυνάμεις και οι θεσμοί, σε κάποιες περιπτώσεις, να εκφυλίζονται και να μαραζώνουν. Σε αντίθεση με όλους αυτούς, η ΔΑΠ-ΝΔΦΚ καθημερινώς αγωνίζεται και δίνει πνοή διαρκούς ανανέωσης στο φοιτητικό κίνημα.

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Το πλέγμα των οργάνων της φοιτητικής κοινότητας οργανώθηκε το 1975 -στη βάση συγκεκριμένων σκοπιμοτήτων- σε 3 βαθμούς:

Α’ Βαθμός: Φοιτητικός σύλλογος σχολής ή τμήματος. Όργανά του η Γενική Συνέλευση, το Διοικητικό Συμβούλιο, με μέλη ετήσιας θητείας που εκλέγονται στις φοιτητικές εκλογές, οι Επιτροπές Ετών (σε κάποιους Συλλόγους) ή οι Τμηματικές Επιτροπές και το Σώμα Εκπαιδευτικών του Συλλόγου στα όργανα συνδιοίκησης.

Β’ Βαθμός: Οι ενώσεις συλλόγων κάθε ΑΕΙ με αντίστοιχα όργανα [ισχύει σε πολλά κυρίως “μικρά” (μικρό αριθμό φοιτητών) ΑΕΙ].

Γ’ Βαθμός: Η Εθνική Φοιτητική Ένωση Ελλάδος (ΕΦΕΕ), δηλαδή η ένωση όλων των φοιτητικών συλλόγων της χώρας, διοικούμενη από 21μελές Κεντρικό Συμβούλιο, το οποίο εκλέγεται από το Πανσπουδαστικό Συνέδριο.

Ακόμη και όσοι έχουν ελάχιστη γνώση των πραγμάτων, μπορούν να αντιληφθούν ότι το σύστημα αυτό είναι οργανωμένο μόνο στα χαρτιά. Το φοιτητικό κίνημα, με ευθύνη όλων ανεξαιρέτως των

παρατάξεων, δεν μπόρεσε να επιτύχει για τον εαυτό του ό,τι με υπερβάλλοντα ζήλο προσπάθησε να διεκδικήσει για την ελληνική κοινωνία, δηλαδή τη δημοκρατική λειτουργία.

ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ:

- **Η παντελής έλλειψη πλαισίου λειτουργίας της Γενικής Συνέλευσης των Φοιτητικών Συλλόγων.** Όταν ακόμη και οι μικρότεροι εξωραϊστικοί σύλλογοι διαθέτουν αυστηρές διατάξεις που ρυθμίζουν την εσωτερική λειτουργία τους, οι φοιτητικές συνελεύσεις διεξάγονται χωρίς όρους ως προς τις προϋποθέσεις και τη συχνότητα σύγκλησης, την απαρτία, την πιστοποίηση ταυτότητας των μετεχόντων, τη διαδικασία των τοποθετήσεων και των ψηφισμάτων κ.λπ. Έτσι, ο κανόνας είναι ότι κάθε συνάθροιση μπορεί κατά τις περιστάσεις να αυτοπροσδιοριστεί Γ.Σ. και να επιδιώξει να επιβάλει τις αποφάσεις της σε χιλιάδες φοιτητών. Αποτέλεσμα αυτού είναι συχνά τα ΑΕΙ να γίνονται έρμαιο “δυναμικών μειοψηφιών” και η ενδοπανεπιστημιακή δημοκρατία να καταλύεται.
- **Η μη συγκρότηση σε σώμα των Διοικητικών Συμβουλίων,** που έχουν ως όργανο de facto αντικατασταθεί από ένα collegium των παρατάξεων, χωρίς μάλιστα τα μέλη να είναι ατομικά ορισμένα, με εκπροσώπηση των παρατάξεων από όποιο μέλος είναι διαθέσιμο.
- **Η επί οκταετία αδράνεια της ΕΦΕΕ,** που είναι ακέφαλη, χωρίς νέο Κ.Σ. και η αδυναμία της να βγάλει απόφαση, επειδή οι αυτοαποκαλούμενες “δημοκρατικές δυνάμεις” αρνούνται να συμπράξουν μαζί μας ώστε να διεξαχθεί νέο Πανσπουδαστικό Συνέδριο. Όλοι οι άλλοτε υπερασπιστές του φοιτητικού κινήματος προτιμούν να το αφήνουν τώρα ακέφαλο παρά να απολέσουν τις έδρες που κέρδισαν το 1995.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ:

- **Να πληρωθεί η συνταγματική (άρ. 16, παρ. 5) και νομική επιταγή (ν. 1268/82) και να εκδοθούν οι αναγκαίοι νόμοι** που θα καθορίζουν το πλαίσιο λειτουργίας των φοιτητικών συλλόγων με βάση την αρχή της Δημοκρατίας.
- **Οι φοιτητικοί σύλλογοι να καταρτίσουν νέα καταστατικά λειτουργίας** (όσοι δεν έχουν) ή να αναθεωρήσουν τα υπάρχοντα, σύμφωνα με τις σύγχρονες ανάγκες, και να τα καταθέσουν στο αρμόδιο Πρωτοδικείο, όπως όλοι οι σύλλογοι και τα σωματεία. **Οι φοιτητικές εκλογές και οι λοιπές διαδικασίες να τελούνται πάντα βάσει καταστατικού!**
- **Στις εκλογές να συμμετέχουν παρατάξεις με ψηφοδέλτια, οι μετέχοντες στα οποία θα είναι υποψήφιοι για τις καταστατικά κατοχυρωμένες θέσεις του Δ.Σ..** Με βάση τα εκλογικά αποτελέσματα και την ισχύουσα απλή αναλογική, να κατανέμονται ονομαστικά οι έδρες στους πρώτους κάθε παράταξης που δικαιούται έδρα έτσι ώστε να υπάρχει για κάθε εκλεγμένο εκπρόσωπο, ατομική ευθύνη και να μην επικρατεί πλέον η συλλογική ανευθυνότητα.
- **Να προσδιορίζονται και να νομιμοποιούνται οι εκπρόσωποι στα όργανα συνδιοίκησης** από κάθε φοιτητική παράταξη και με βάση τα αποτελέσματα στις φοιτητικές εκλογές ώστε ατομικά, αλλά και απέναντι σε όλους, κάθε εκπρόσωπος να φέρει την ευθύνη του έργου του.
- **Να διεξαχθεί επιτέλους Πανσπουδαστικό Συνέδριο με τη σύμπραξη όλων των φοιτητικών παρατάξεων.** Να πρυτανεύσει το ενδιαφέρον για το κοινό καλό και όχι λογικές όπως αυτή που

Ο ΦΟΙΤΗΤΗΣ ΣΗΜΕΡΑ

επικράτησε κατά το Συνέδριο του 2001, το οποίο δεν ολοκληρώθηκε ποτέ εξαιτίας της αρχικής υπονόμησης από την ΠΑΣΠ (απέιχε, ενώ τις ίδιες ακριβώς μέρες διοργάνωσε το “1ο Ανοιχτό Συνέδριο Νεολαίας”) και της μετέπειτα διάλυσης που επέφερε η συμπεριφορά της φοιτητικής παράταξης της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς και η αποχώρησή της.

- **Εφορευτικές επιτροπές:** Με βάση τα αποτελέσματα του προηγούμενου ακαδημαϊκού έτους και την παραταξιακή εκπροσώπηση στο Δ.Σ. κάθε φοιτητικού συλλόγου, κάθε παράταξη να ορίζει αντίστοιχο αριθμό εφόρων της εκλογικής διαδικασίας, ώστε να συμπληρωθεί ο προκαθορισμένος αριθμός που θα ορίζει το καταστατικό.
- **Να επιφορτίζεται το Κ.Σ. της ΕΦΕΕ με το καθήκον να συγκροτεί μια Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή για όλη την Ελλάδα** (κατά τον τρόπο που περιγράφεται στο προηγούμενο σημείο), η οποία θα συγκεντρώνει τα εκλογικά αποτελέσματα όλων των φοιτητικών συλλόγων και **θα αποφαίνεται για το συγκεντρωτικό αποτέλεσμα, ώστε να παύσει το φαινόμενο της ανακοίνωσης διαφορετικών αποτελεσμάτων από κάθε παράταξη.** Το φαινόμενο αυτό και ιδιαίτερα ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάζεται από τα ΜΜΕ (για άγνωστο λόγο, τα ΜΜΕ δεν χάνουν ευκαιρία να μειώσουν το κύρος των φοιτητικών εκλογών), πλήττουν σοβαρά το φοιτητικό κίνημα.

Αξιολόγηση της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης

Η αξιολόγηση και ο έλεγχος κάθε δημόσιου αγαθού μέσα από θεσμοθετημένες διαδικασίες, αποτελούν θεμελιώδη δικαιώματα του πολίτη που ζει σε μια δημοκρατική κοινωνία. Είναι σαφώς θεμιτό όσο και επιβεβλημένο να υπάρχει και να λειτουργεί ένα αξιόπιστο σύστημα αξιολόγησης των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, αλλά και της εκπαίδευσης γενικότερα. Μέσα από την αξιολόγηση και μόνο μπορούν να εντοπιστούν τα πλεονεκτήματα των ιδρυμάτων αλλά συνάμα οι δυσλειτουργίες και παραλήψεις, έτσι ώστε το κράτος να μπορεί, αξιοποιώντας τα πορίσματα αυτά, να προχωρεί στις αναγκαίες ενέργειες επίλυσης των προβλημάτων και βελτίωσης της ποιότητας της παρεχόμενης παιδείας. Η ΔΑΠ - ΝΔΦΚ από το 1996 ήδη, βρισκόμενη στην πρωτοπορία του φοιτητικού κινήματος και της κοινωνίας γενικότερα, είχε πρώτη αναγνωρίσει την ανάγκη για αξιολόγηση των ελληνικών πανεπιστημίων.

ΤΙ ΙΣΧΥΕΙ ΣΗΜΕΡΑ

Αν και κάποιας μορφής αξιολόγηση προβλέπεται από το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο για τα ΑΕΙ, σε ελάχιστα μόνο Πανεπιστήμια εφαρμόζεται. Συγκεκριμένα πρόκειται για τη -λεγόμενη- εσωτερική αξιολόγηση, που διενεργείται από τα ίδια τα μέλη των ιδρυμάτων (φοιτητές, καθηγητές) και τα αποτελέσματα της δε δημοσιοποιούνται. Στη μη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων οφείλεται και το εξαιρετικά μικρό πρακτικό αντίκρυσμα που έχει η συγκεκριμένη μορφή αξιολόγησης. **Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα-μέλος της ΕΕ που δε διαθέτει συγκροτημένο σύστημα αξιολόγησης των πανεπιστημίων της.** Ακόμα και οι πρόσφατα εισαχθείσες στην ΕΕ χώρες του πρώην Ανατολικού μπλοκ φρόντισαν να θεσπίσουν εθνικούς φορείς αξιολόγησης, αντιλαμβανόμενες τη σημασία του θεσμού.

Θεωρούμε θετική και επιβεβλημένη οποιαδήποτε ενεργοποίηση των εκάστοτε κυβερνητικών αρχών στην κατεύθυνση της θέσπισης εθνικού συστήματος διασφάλισης της ποιότητας της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης.

ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΜΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ:

- **Πρέπει να υπάρξει σαφές νομικό πλαίσιο, με πρόβλεψη για το μέλλον,** που να δημιουργεί τις προϋποθέσεις για τη διεξαγωγή ορθής αξιολόγησης των ΑΕΙ. Η αξιολόγηση αυτή οφείλει να διέπεται από συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και να κινείται σε δύο επίπεδα: εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση.
- **Ο χαρακτήρας της αξιολόγησης πρέπει να είναι δεσμευτικός και όχι γνωμοδοτικός.** Η δέσμευση να έγκειται στην υποχρέωση του Υπουργείου να επιλύει τα εξακριβωμένα από την αξιολόγηση προβλήματα των ιδρυμάτων.
- **Τα κριτήρια με τα οποία θα διεξάγεται η αξιολόγηση πρέπει να είναι ακαδημαϊκά.** Η πανεπιστημιακή κοινότητα (φοιτητές, καθηγητές) να καθορίζει το χαρακτήρα των κριτηρίων και όχι η αγορά εργασίας. Παραδείγματα ακαδημαϊκών κριτηρίων είναι το πρόγραμμα σπουδών και η

ανταπόκριση τους στις σύγχρονες απαιτήσεις της Παιδείας, η υλικοτεχνική υποδομή, το κτηριακό, οι βιβλιοθήκες, η σίτιση και η στέγαση.

- Η αξιολόγηση πρέπει να διενεργείται από αρχή η οποία να έχει τέτοια σύνθεση που να την καθιστά **ικανή να αξιολογεί τα ιδρύματα**.
- Η **αρχή της αξιολόγησης οφείλει να είναι ανεξάρτητη**, δηλ. ακδημόνευτη πολιτικά και μη εξαρτώμενη από οποιοδήποτε κόμμα ή κυβέρνηση. Δε νοείται η αξιολόγηση να καθοδηγείται πολιτικά από οποιοδήποτε κομματικό φορέα γιατί ανάλογες εξωακαδημαϊκές παρεμβάσεις (θεσμικές και μη) στο παρελθόν μόνο κακό είχαν προκαλέσει.
- **Ο στόχος της διαδικασίας της αξιολόγησης δεν πρέπει να είναι η κατάταξη των Πανεπιστημίων αλλά ο εντοπισμός των ελλείψεων και των πλεονεκτημάτων των ιδρυμάτων**. Ο χαρακτήρας της διαδικασίας οφείλει να είναι βοηθητικός προς τα ιδρύματα και όχι να επισύρει την επιβολή ποινών. Απώτερος στόχος, να έρθουν στο ανώτατο επίπεδο παρεχόμενης ποιότητας εκπαίδευσης η πλειοψηφία των ιδρυμάτων.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση σε εσωτερικό επίπεδο πρέπει να διενεργείται υπό την ευθύνη των εσωτερικών οργάνων συνδιοίκησης των ΑΕΙ.

Η ουσιαστική συμμετοχή των φοιτητών, κυρίως σε αυτό το πρώτο στάδιο της διαδικασίας, **είναι αυτονόητη και άμεση**, αξιολογώντας τα συγγράμματα και τις παρεχόμενες από το ίδρυμα υπηρεσίες αλλά και τη μεταδοτικότητα των διδασκόντων και των συστημάτων διδασκαλίας, και έμμεσα με τη συμμετοχή εκπροσώπων των φοιτητικών συλλόγων στα όργανα συνδιοίκησης του ιδρύματος. Επιβάλλεται πλέον οι φοιτητές να μην είναι μόνο δέκτες αξιολόγησης (εξεταστικές περιόδους) αλλά να αξιολογούν και οι ίδιοι την ποιότητα της εκπαίδευσης που λαμβάνουν.

Τα αποτελέσματα της εσωτερικής αξιολόγησης οφείλουν να δημοσιοποιούνται και να αποτελούν αντικείμενο προβληματισμού στα θεσμοθετημένα όργανα του πανεπιστημίου, ώστε να επιτυγχάνονται -στα πλαίσια του εφικτού- λύσεις στα διαπιστωμένα προβλήματα.

Ο φορέας εσωτερικής αξιολόγησης να ορίζεται σε επίπεδο ιδρύματος από τη Σύγκλητο και σε επίπεδο τμήματος από τη ΓΣ φοιτητών-καθηγητών. Τα ανωτέρω όργανα θα εκλέγουν τους εκπροσώπους των καθηγητών. Οι εκπρόσωποι των φοιτητών θα ορίζονται από τα ΔΣ των φοιτητικών συλλόγων. Η αναλογία της εκπροσώπησης των δύο πόλων της ακαδημαϊκής κοινότητας να είναι η ίδια.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η εξωτερική αξιολόγηση πρέπει να διενεργείται από αρχή αποτελούμενη από σώμα αξιολογητών εκτός του αξιολογούμενου ΑΕΙ. Το σώμα των αξιολογητών να συγκροτείται από ανθρώπους με αποδεδειγμένη ακαδημαϊκή προσφορά οι οποίοι με την παρουσία τους και την έρευνα που θα διεξάγουν θα εγγυώνται τη διεξοδική και ορθή αξιολόγηση. Αυτό μπορεί να εξασφαλιστεί αν το σώμα λειτουργεί ανεξάρτητα από το ΥΠΕΠΘ, υπό την αιγίδα της Συνόδου των Πρυτάνεων. Πιστεύουμε πως σημαντικό ρόλο, τόσο στη συγκρότηση όσο και στη λειτουργία του συγκεκριμένου σώματος, θα πρέπει να διαδραματίσει η Ακαδημία Αθηνών. Αυτονόητη και αναγκαία θεωρούμε τη συμμετοχή των φοιτητών στο φορέα της εξωτερικής αξιολόγησης. Οι εκπρόσωποι των φοιτητών θα ορίζο-

νται από την ΕΦΕΕ. Βάση για την εξωτερική αξιολόγηση θα αποτελέσουν τα αποτελέσματα της εσωτερικής αξιολόγησης.

ΕΠΑΝΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η επαναξιολόγηση πρέπει να διενεργείται και στα δύο προηγούμενα επίπεδα από τα ίδια σώματα αξιολογητών και αφού περάσει κάποιο χρονικό διάστημα από την αρχική αξιολόγηση. **Προτείνουμε η συχνότητα της εσωτερικής αξιολόγησης να είναι ένας χρόνος και της εξωτερικής αξιολόγησης τρία χρόνια.** Σκοπός είναι να παρακολουθείται η ταχύτητα της αντίδρασης και αποκατάστασης των ελλείψεων και των προβλημάτων που παρατηρήθηκαν. Ο χρόνος θα πρέπει να είναι ανάλογος προς την έκταση των διορθωτικών παρεμβάσεων που πρέπει να πραγματοποιηθούν, ενώ η επαναξιολόγηση θα πρέπει να διενεργείται με την επιφύλαξη του ύψους της κρατικής χρηματοδότησης για την αντιμετώπιση των διαγνωσθέντων προβλημάτων, αυτή δε η ανάδραση θα πρέπει να πραγματοποιείται στην ίδια τακτική βάση και στο μέλλον.

Αυτοδιοίκηση των πανεπιστημίων “Οικονομική & Διοικητική Αυτοτέλεια”

Η ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Αυτοδιοίκηση (εν προκειμένω) είναι η άσκηση διοικητικών αρμοδιοτήτων από διοικητική μονάδα που βρίσκεται εκτός του σώματος των άμεσων κρατικών υπηρεσιών και είναι οργανωμένη ως ξεχωριστό νομικό πρόσωπο που ορίζει μόνο του τα πρόσωπα που το διοικούν.

Το ισχύον Σύνταγμα του 1975/1986/2001 χαρακτηρίζει τα ΑΕΙ ως πλήρως αυτοδιοικούμενα ιδρύματα, δηλαδή απολαμβάνουν πλήρη διοικητική και δημοσιονομική-οικονομική αυτοτέλεια.

Η διοικητική αυτοτέλεια έγκειται:

1. Στο χωρισμό του διοικητικού προσωπικού των ΑΕΙ από αυτό των λοιπών κρατικών υπηρεσιών.
2. Στην ανεξαρτησία έναντι των κεντρικών κρατικών υπηρεσιών κατά τη λήψη αποφάσεων.
3. Στην ανεξαρτησία κατά την επιλογή του διδακτικού και διοικητικού προσωπικού.
4. Στην επιλογή των διοικητικών οργάνων τους με ανεξάρτητες εσωτερικές διαδικασίες.

Πέρα από τη διοικητική αυτοτέλεια, η πανεπιστημιακή αυτοδιοίκηση πρέπει να περιλαμβάνει και την οικονομική αυτοτέλεια.

Οικονομική αυτοτέλεια είναι η οικονομική ανεξαρτησία του αυτοδιοικούμενου οργανισμού, υπό την έννοια ότι τα ΑΕΙ μπορούν να έχουν δική τους περιουσία και δικά τους έσοδα, να τα διαχειρίζονται και να τα διαθέτουν ελεύθερα καθώς και να συντάσσουν τον δικό τους προϋπολογισμό και απολογισμό (φυσικά, κάτι τέτοιο δεν ισχύει σήμερα).

Η διοικητική και η οικονομική αυτοτέλεια συνθέτουν την έννοια της πανεπιστημιακής αυτοδιοίκησης, που αποτελεί αναγκαίο όρο για την εξασφάλιση της ακαδημαϊκής ελευθερίας.

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η σημερινή, όμως, πραγματικότητα των ελληνικών πανεπιστημίων απέχει πολύ από τη συνταγματική επιταγή του αρ. 16. Ο ετήσιος προϋπολογισμός για την πανεπιστημιακή εκπαίδευση καθορίζεται κάθε χρόνο από το ΥΠΕΠΘ. Η διοικητική αυτοτέλεια των ΑΕΙ είναι τουλάχιστον ατελής, αφού η αυτονομία των πανεπιστημιακών αρχών κατά τη λήψη αποφάσεων που αφορούν το πανεπιστήμιο είναι αμφίβολη και η εξάρτηση των ΑΕΙ και των διοικήσεών τους από την εκάστοτε ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας και την κυβέρνηση αποτελεί μια πικρή πραγματικότητα.

Το πανεπιστήμιο έχει γενικά πενιχρά έσοδα και εξαρτάται πλήρως από τον κρατικό προϋπολογισμό. Η τεράστια περιουσία του πανεπιστημίου παραμένει εδώ και πολλά χρόνια ανεκμετάλλευτη και οι οποιεσδήποτε προσπάθειες ορθολογικής και αποδοτικής αξιοποίησής της προσκρούουν σε νομικές και γραφειοκρατικές αγκυλώσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το Πανεπιστήμιο της Αθήνας, τρίτος πιο πλούσιος οργανισμός της χώρας (σε ακίνητη περιουσία), μετά την Εκκλη-

σία και το ελληνικό Δημόσιο, που εισπράττει εξευτελιστικά ενοίκια των 100€ από ιδιόκτητα κτήρια στα πιο καίρια σημεία του εμπορικού κέντρου της πόλης.

Η αξιοποίηση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων είναι καθηλωμένη στα πλέον χαμηλά επίπεδα απορρόφησης, ενώ απόπειρες κατάρτισης και εφαρμογής των περισσότερων από αυτά βαλτώνουν μέσα στη γραφειοκρατική δομή των ΑΕΙ και τις υπόνοιες για κακοδιαχείριση ή αδιαφάνεια. Ήδη στην υλοποίηση του Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. ΙΙ έχουν πιστωθεί στη χώρα μας περίπου 587 εκατ. ευρώ στο πλαίσιο του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Ωστόσο, η απορρόφηση μέχρι σήμερα (του καταναλωθέντος Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. Ι) κινείται σε επίπεδα χαμηλότερα του 20%.

Τέλος, παραμένουν αναξιοποίητες οι δυνατότητες, κυρίως των σχολών θετικών και οικονομικών επιστημών, να ενισχύσουν τον προϋπολογισμό τους (πέρα από τα άλλα αυτόνομα οφέλη) από τη σύνδεσή τους με την παραγωγή και την ερευνητική εργασία που μπορούν να αναπτύξουν.

Είναι φανερό ότι αν θέλουμε την πραγματική αυτοδιοίκηση των πανεπιστημίων μας και τη συνεπαγόμενη αυξημένη λειτουργικότητα και αποδοτικότητά τους, θα πρέπει να προηγηθεί μια συνολική θεσμική αναθεώρηση του τρόπου διοίκησης και χρηματοδότησης των ΑΕΙ.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ:

- **Κατοχύρωση στην πράξη της διοικητικής αυτοτέλειας των ΑΕΙ**, η οποία θα επιτευχθεί με τη μετάθεση στις πανεπιστημιακές αρχές κάθε αρμοδιότητας σχετικής με τις πανεπιστημιακές υποθέσεις αντί της παρέμβασης του κράτους ή των φορέων του.
- **Είναι ανάγκη άμεσα να διαμορφωθεί το νομικό πλαίσιο, που θα επιτρέπει στα ΑΕΙ, μέσω της εταιρείας αξιοποίησης πανεπιστημιακής περιουσίας**, που συστάθηκε με το νόμο Σουφλιά —ο οποίος σήμερα γενικά έχει καταδικαστεί σε αχρησία από τις αρχές του ΥΠΕΠΘ—, να δράσουν αποτελεσματικά και να αξιοποιήσουν τη μεγάλη περιουσία τους. **Η ορθολογική και μακροπρόθεσμη αξιοποίηση της πανεπιστημιακής περιουσίας θα βοηθήσει τα πανεπιστημιακά ιδρύματα να βελτιώσουν την υποδομή τους και να προσφέρουν ανώτερες και πλέον ανταγωνιστικές σπουδές.**
- **Ο ετήσιος προϋπολογισμός για την παιδεία θα πρέπει, με διακομματική συμφωνία, να καθοριστεί κατά τρόπο αντικειμενικό στη βάση μιας ποσόστωσης επί του ΑΕΠ, που θα κυμαίνεται στο 5%, από 3,5% που είναι σήμερα.**
- **Τα πανεπιστήμια θα πρέπει να επιδιώκουν, όπου βέβαια αυτό είναι δυνατό και ποτέ εις βάρος της επιστήμης, να κατευθύνουν την ερευνητική δράση τους στις ανάγκες της αγοράς του κλάδου τους.** Η συνεργασία με την αγορά, μέσα από διαδικασίες αδιάβλητες, από τη μια θα προσφέρει στο φοιτητή μια πρώτη ρεαλιστική αντίληψη για τις συνθήκες της αγοράς εργασίας στις οποίες θα απευθυνθεί ως απόφοιτος της σχολής και, από την άλλη, θα αποφέρει στο ίδιο το πανεπιστήμιο κέρδη, συντελώντας στην ουσιαστική οικονομική αυτοτέλειά του.
- **Η απορρόφηση και η εκμετάλλευση των ευρωπαϊκών κονδυλίων θα πρέπει να γίνεται απευθείας από το πανεπιστήμιο**, με την παράκαμψη του δυσκίνητου, κρατικού μηχανισμού και των άκαμπτων γραφειοκρατικών διαδικασιών μελέτης και έγκρισης. Το ίδιο το πανεπιστήμιο θα πρέπει να μπορεί, βασιζόμενο στη λογική της αυτοχρηματοδότησης, να εκπονεί και να υποβάλει προς έγκριση προτάσεις, είτε για την απορρόφηση των εκπαιδευτικών και ερευνητικών προγραμμάτων είτε για τη βελτίωση της υποδομής και του εκπαιδευτικού εξοπλισμού.

Γραφεία Διασύνδεσης Σπουδών και Σταδιοδρομίας

ΤΙ ΙΣΧΥΕΙ ΣΗΜΕΡΑ

Τα γραφεία σταδιοδρομίας έχουν δημιουργηθεί πάνω σε ένα σωστό σκεπτικό, το οποίο αποσκοπεί στην επίλυση πολλών προβλημάτων των νέων επιστημόνων, με πρώτο και κύριο αυτό της ανεργίας. Δυστυχώς, όμως, αν και η όλη σύλληψη και το θεωρητικό δόγμα λειτουργίας είναι σωστά, ωστόσο, η υλοποίηση των στόχων απέτυχε στις περισσότερες περιπτώσεις. Τα γραφεία διασύνδεσης υποτίθεται ότι:

- Είναι μία υπηρεσία των ελληνικών ΑΕΙ, η οποία **απευθύνεται στους φοιτητές και αποφοίτους των ιδρυμάτων**. Στόχος των γραφείων είναι **να βοηθούν, με την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και ειδικότερων πληροφοριών, τους φοιτητές και αποφοίτους να προσεγγίζουν ομαλά τη μελλοντική σταδιοδρομία τους, αλλά και να αναζητούν εργασία πάνω στο γνωστικό αντικείμενο των σπουδών τους**.
- Ο μακροπρόθεσμος στόχος είναι σαφώς η καταπολέμηση της νεανικής ανεργίας και η πραγμάτωση του κοινωνικού δικαιώματος στην εργασία. Ο ρόλος που καλούνται να διαδραματίσουν ως γέφυρα επικοινωνίας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας είναι διττός: να λειτουργούν, από τη μια πλευρά, ως τράπεζα πληροφοριών για τους αποφοίτους και, από την άλλη, ως πηγή στελεχικού δυναμικού προς τους οικονομικούς φορείς.

Αυτή τη στιγμή υφίστανται περί τα 20 γραφεία σταδιοδρομίας στα ελληνικά ΑΕΙ (τα πανεπιστήμια των περισσότερων ευρωπαϊκών χωρών διαθέτουν τέτοιο γραφείο, καθώς και όλα τα ΙΕΚ). **Είναι απορίας άξιο, πώς, με τα υπέρογκα ποσά (άνω των 1,5 δισ.€) που προορίζονται για τη χρηματοδότησή τους, και με εξαίρεση γραφεία μετρημένα στα δάκτυλα του ενός χεριού, ο ρόλος τους περιορίζεται στην πληροφόρηση σχετικά με υποτροφίες**. Είναι, επίσης, τραγικό το ότι οι φοιτητές στην πλειονότητά τους αγνοούν την ύπαρξη των γραφείων σταδιοδρομίας, καθώς δεν έχει ληφθεί καμία πρωτοβουλία από τις πανεπιστημιακές αρχές ούτε από τα ίδια τα γραφεία ώστε να ενημερωθούν οι άμεσα ενδιαφερόμενοι.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ:

- **Ίδρυση και πλήρη θεσμική κατοχύρωση πανεπιστημιακών γραφείων (διασύνδεσης) ευρέσεως εργασίας και σταδιοδρομίας (όπου δεν υπάρχουν ήδη) που θα έχουν τους εξής ειδικότερους ρόλους:**
 - **Την εξεύρεση εργασίας εντός του χώρου του πανεπιστημίου** με εύλογη αμοιβή, κυρίως για πρωτοετείς φοιτητές, και ιδιαίτερα εκεί όπου το προσωπικό αποδεδειγμένα δεν επαρκεί (βιβλιοθήκη, γραμματεία, τομείς, λέσχες και εστιατόρια). Εφόσον οι ενδιαφερόμενοι είναι περισσότεροι από τις θέσεις, το κριτήριο επιλογής πρέπει να είναι κυρίως η οικονομική κατάστασή τους.

- **Την εύρεση αμειβόμενης απασχόλησης για όσους προπτυχιακούς φοιτητές το επιθυμούν**, είτε στον ιδιωτικό είτε στο δημόσιο τομέα, σε εργασιακά αντικείμενα συναφή με τις σπουδές τους. Το ωράριο θα πρέπει να είναι ελαστικό, τέτοιο που θα τους επιτρέπει την κανονική φοίτηση και ο μισθός ανάλογος. Η εργασία θα έχει τόσο βιοποριστικό όσο και εκπαιδευτικό χαρακτήρα. Τα κριτήρια επιλογής σε αυτή την περίπτωση θα πρέπει να είναι η οικονομική κατάσταση των ενδιαφερομένων αλλά και οι ακαδημαϊκές επιδόσεις τους.
- **Τη δυνατότητα εξεύρεσης εργασίας μετά την αποφοίτηση**. Το γραφείο σταδιοδρομίας να αποτελεί έναν αποτελεσματικό και αξιόπιστο σύνδεσμο ανάμεσα στο πανεπιστήμιο και την αγορά εργασίας. Να είναι σε θέση να συστήνει τους αποφοίτους σε εργοδότες του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα και για την πλήρωση θέσεων εργασίας αναλόγως με τα προσόντα τους. Τα γραφεία σταδιοδρομίας θα πρέπει να αποτελέσουν τον θεσμικό φορέα που θα συμβουλεύει υπεύθυνα τους αποφοίτους για τη μετέπειτα πορεία τους.
- **Για τα ήδη υπάρχοντα γραφεία σταδιοδρομίας, ζητάμε την ουσιαστική λειτουργία τους**. Αν λειτουργήσουν σωστά, είναι δυνατόν να υπάρξουν σημαντικότερες αλλαγές προς το βέλτιστο, όσον αφορά στον τομέα της νεανικής ανεργίας και συγκεκριμένα της ανεργίας των πτυχιούχων.
- **Πρέπει να γίνει γενικώς κατανοητό ότι μια δυναμική πολιτική καταπολέμησης της ανεργίας πρέπει να λειτουργεί με μηχανισμούς πρόληψης και ενσωμάτωσης της ελληνικής αγοράς εργασίας στην ευρύτερη ευρωπαϊκή αγορά, με παράλληλη πρόβλεψη γενικών μηχανισμών στενής μεταξύ τους διασύνδεσης**. Η νέα κοινωνία είναι αυτό που ονομάζουμε κοινωνία της γνώσης και της πληροφόρησης και αναδεικνύει νέες δυνατότητες. Θεωρούνται συνεπώς επιβεβλημένοι οι εκσυγχρονισμοί στην παιδεία σε όλα τα επίπεδα όπου αυτή κλιμακώνεται. Κυρίαρχη παράμετρος της ανταγωνιστικότητας (μέσω της ουσιαστικής διασύνδεσης σπουδών και πραγματικότητας της αγοράς και μέσω της έρευνας ανάλογα με τις ανάγκες της παραγωγής) καθίσταται και η επέκταση του δικτύου των γραφείων εύρεσης εργασίας του ΟΑΕΔ με τη συνεργασία των αντίστοιχων γραφείων των πανεπιστημίων (και των ΤΕΙ) και των επαγγελματικών επιμελητηρίων.

Μεταπτυχιακές σπουδές στην Ελλάδα

Αν εξαιρεθούν οι αντιδράσεις μιας πικρής μειοψηφίας ετεροχρονισμένων αριστερόστροφων (οι οποίοι, παραδοσιακά, διαφωνούν εξ ολοκλήρου με την ύπαρξη μεταπτυχιακών), είναι ευρέως αποδεκτή η άποψη για την αναγκαιότητα ανάπτυξης των μεταπτυχιακών σπουδών, όπως εδώ και δεκαετίες συμβαίνει στην υπόλοιπη Ευρώπη. Είναι επίσης γνωστό ότι η ανεπάρκεια θέσεων και προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών στην πατρίδα μας εξωθεί δεκάδες χιλιάδες Έλληνες φοιτητές να καταφεύγουν στο εξωτερικό. Αυτό το γεγονός έχει ως αποτελέσματα να στερείται η Ελλάδα ένα μέρος του επιστημονικού δυναμικού της και να εκρέουν δισεκατομμύρια συναλλάγματος στο εξωτερικό. Να σημειωθεί, επίσης, ότι τα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών του εξωτερικού είναι σε πολλές περιπτώσεις αμφίβολης ποιότητας και συχνά χαμηλότερης αυτής που μπορούν να προσφέρουν τα ελληνικά πανεπιστήμια.

Όσον αφορά στα μεταπτυχιακά που ήδη υπάρχουν, επικρατεί ένα χάος. Ίδιου αντικειμένου μεταπτυχιακά προσφέρονται από περισσότερα του ενός πανεπιστημιακά τμήματα, τα κριτήρια εισαγωγής ποικίλλουν και η ταλαιπωρία των φοιτητών συνεχίζεται.

Οι μέχρι τώρα “εκσυγχρονιστικές” κινήσεις αναδιοργάνωσης των μεταπτυχιακών σπουδών στην Ελλάδα εκδηλώθηκαν με το νομοσχέδιο -“φάντασμα” το 2000 και την πρόσφατη πρόταση διαλόγου του 2002. Στην πρώτη περίπτωση του νομοσχεδίου, που εξαφανίστηκε από το προσκήνιο με τον ίδιο ανεπίσημο και “αθόρυβο” τρόπο με τον οποίο εμφανίστηκε, επρόκειτο για ένα κατάπτυστο κείμενο που καταργούσε στην ουσία της την ακαδημαϊκή ελευθερία, εγκαθιστώντας μια νέα, “ανεξάρτητη” αποκεντρωμένη υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ ως ύπατο κριτή των ΑΕΙ στον τομέα της ίδρυσης και διατήρησης των ΠΜΣ. Στη δεύτερη περίπτωση της πρόσφατης προτάσεως διαλόγου, αν και περιέχονται κάποια θετικά στοιχεία, υπήρχαν πολύ σημαντικές ασάφειες και ελλείψεις, ενώ επιχειρούνταν με πλάγιο τρόπο να επιτευχθούν στόχοι άσχετοι με την αναβάθμιση των μεταπτυχιακών σπουδών.

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ - ΤΙ ΙΣΧΥΕΙ

Το ισχύον νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει τις μεταπτυχιακές σπουδές καθορίζεται από το νόμο 2083/92 (και τον προγενέστερο νόμο-πλαίσιο 1268/82) με μικρές μεταγενέστερες διορθώσεις. Αναφέρει ότι την κύρια ευθύνη διοργάνωσης των μεταπτυχιακών έχουν τα ίδια τα ΑΕΙ. Οργανώνονται είτε από ένα είτε από περισσότερα τμήματα ενός ή περισσότερων ΑΕΙ του εσωτερικού ή του εξωτερικού. Θυμίζουμε ότι σύμφωνα με το νόμο για την ανωτατοποίηση των ΤΕΙ —ο οποίος πρόσφατα κρίθηκε αντισυνταγματικός— τα τελευταία μπορούν να συνδιοργανώνουν Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) μόνο σε συνεργασία με κάποιο ΑΕΙ. Τα ΠΜΣ καταρτίζονται από τη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης (ΓΣΕΣ) του Τμήματος που οργανώνει το μεταπτυχιακό και πρέπει να φέρουν την έγκριση της Συγκλήτου του αντίστοιχου Ιδρύματος. Η τελική έγκριση του ΠΜΣ δίνεται από το ΥΠΕΠΘ.

Η χρονική διάρκεια των ΠΜΣ δεν μπορεί να είναι μικρότερη των τριών ετών για την απόκτηση διδακτορικού διπλώματος, ενώ κάθε ΠΜΣ υποχρεούται να παρέχει τη δυνατότητα απονομής μετα-

πτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης, πριν από το διδακτορικό δίπλωμα, ελάχιστης διάρκειας ενός ημερολογιακού έτους.

Αρμόδια όργανα για την οργάνωση και τη λειτουργία των ΠΜΣ είναι: η Σύγκλητος Ειδικής Σύθεσης (ΣΕΣ), η οποία αποτελείται από μέλη ΔΕΠ και δύο εκπροσώπους μεταπτυχιακών φοιτητών, η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης (ΓΣΕΣ), η οποία απαρτίζεται από μέλη ΔΕΠ και δύο μεταπτυχιακούς φοιτητές, η Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών, σε επίπεδο ΑΕΙ, η οποία αποτελείται από έναν αντιπρύτανη και ένα μέλος ΔΕΠ από κάθε τμήμα του ιδρύματος.

Η ΓΣΕΣ του οικείου τμήματος ρυθμίζει λεπτομερώς τα κριτήρια εισαγωγής ενός υποψηφίου σε ΠΜΣ ή ακόμη μπορεί να ορίσει και συμπληρωματικά, όπως εξέταση σε ορισμένα μαθήματα, ενώ μπορεί ακόμη και να αποφασίσει, με τη σύμφωνη γνώμη της Συγκλήτου, την καταβολή διδάκτρων από τους φοιτητές.

Το νομικό πλαίσιο δεν προσδιορίζει τη χρηματοδότηση των μεταπτυχιακών σπουδών. Η χρηματοδότηση από τον ιδιωτικό τομέα δεν εξαιρείται, φαίνεται όμως ότι τα πανεπιστημιακά ιδρύματα έχουν υιοθετήσει μια πολιτική αποφυγής της.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ:

- **Νέα ΠΜΣ σε όλα τα ΑΕΙ.** Όσο περισσότερα τόσο καλύτερα. Με περισσότερα ΠΜΣ, με μεγαλύτερη εξειδίκευση στα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα, μπορούμε να αντεπεξέλθουμε στο διεθνή ανταγωνισμό.
- **Νέο θεσμικό πλαίσιο για την αναδιοργάνωση των μεταπτυχιακών,** που θα ρυθμίζει όσα αφήνει αρρύθμιστα το ισχύον νομικό πλαίσιο.
- **Όχι στα δίδακτρα.** Η επιβολή διδάκτρων στα μεταπτυχιακά, με όποιο μανδύα κι αν επενδύεται, είναι απαράδεκτη και πρέπει να σταματήσει. Με τα δίδακτρα, εξάλλου, καταργείται με τον πιο βάνανσο τρόπο ο πολύπαθος όρος της “δωρεάν δημόσιας εκπαίδευσης”. Τα πανεπιστημιακά τμήματα οφείλουν να αναζητήσουν άλλες πηγές χρηματοδότησης και να μην καταφεύγουν στην εύκολη λύση της τσέπης των φοιτητών. Σ’ αυτό το πλαίσιο, επαναφέρουμε την πρότασή μας για την αύξηση των παρεχόμενων κονδυλίων για την παιδεία στο 5% του ΑΕΠ, μέρος των οποίων ασφαλώς θα διατεθεί στα μεταπτυχιακά, καθώς και τη χρηματοδότηση από ιδιωτικούς φορείς.
- **Έρευνα υπό καλύτερες συνθήκες.** Όσοι βρίσκονται έστω και στοιχειωδώς κοντά στο ελληνικό πανεπιστήμιο, γνωρίζουν πολύ καλά τις ελλείψεις που υπάρχουν στην υλικοτεχνική υποδομή. Δεν θα μπορούσαν να αποτελούν εξαίρεση τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές σε πολλές περιπτώσεις καλούνται να διεξάγουν έρευνα κάτω από τις πιο αντίξοες των συνθηκών. Είναι αδιανόητο στην κοινωνία της πληροφορικής να μην έχουν όλοι οι Έλληνες μεταπτυχιακοί στη διάθεσή τους το στοιχειώδες εργαλείο αναζήτησης διεθνούς βιβλιογραφίας, το Internet. Οι ελλείψεις είναι επίσης σημαντικές και σε επίπεδο εργαστηρίων αλλά και συγγραμμάτων. Όλα αυτά έχουν σε μεγάλο βαθμό τη γενεσιουργό αιτία τους στην ελλιπή χρηματοδότηση από το Υπουργείο που δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες κάθε τμήματος.
- **Χρηματοδότηση.** Στο πλαίσιο της εφαρμογής της πρότασής μας για την οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, θεωρούμε ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση πρέπει να αναζητήσει πηγές χρηματοδότησης που να μην εξαντλούνται στις επιχορηγήσεις του

Υπουργείου Παιδείας και στα κονδύλια των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης. Να δοθεί η δυνατότητα σε ιδιωτικούς φορείς να χρηματοδοτήσουν την έρευνα σε μεταπτυχιακό επίπεδο μέσα από αδιάβλητες και διαφανείς διαδικασίες, καθώς και τα κίνητρα που θα επιτρέπουν τη διάθεση χρημάτων από οργανισμούς εκτός πανεπιστημίου. Μ' αυτόν τον τρόπο, ο φοιτητής θα αποκτήσει ρεαλιστική αντίληψη για τις συνθήκες της αγοράς εργασίας, ενώ και το ίδιο το τμήμα θα αποκομίσει πολλαπλά οφέλη (π.χ. βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής του).

- **Υποτροφίες στους φοιτητές.** Ζητάμε να θεσμοθετηθεί ευρύ σύστημα υποτροφιών στους μεταπτυχιακούς φοιτητές. Η συμβολή τους στην έρευνα σε τομείς που βρίσκονται στην “αιχμή του δόρατος” της κοινωνικής και οικονομικής ζωής και η διάνοιξη νέων οριζόντων στην επιστημονική σκέψη θα πρέπει να ανταμείβεται ηθικά και υλικά, μέσω ενός ευρέως διαδεδομένου συστήματος υποτροφιών, το οποίο θα διέπεται από αξιοκρατικά κριτήρια.
- **Κοινά κριτήρια για την εισαγωγή.** Όποιος επιχειρήσει να ομαδοποιήσει τα κριτήρια και τις προϋποθέσεις που είναι απαραίτητες για την εισαγωγή ενός πτυχιούχου της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σ' ένα Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών, θα εισέλθει σ' έναν κυκεώνα άρθρων και διατάξεων που ποικίλλουν από τμήμα σε τμήμα. Η χαώδης αυτή κατάσταση, που αφήνει περίπου ομιχλώδη τα κριτήρια (χαρακτηριστικά, αλλού η εισαγωγή γίνεται μόνο με το βαθμό πτυχίου και τη συνέντευξη του υποψηφίου, αλλού προστίθενται εξετάσεις, αλλού συνυπολογίζεται ο βαθμός των συναφών με το μεταπτυχιακό μαθημάτων του πτυχίου) συντηρεί και προάγει την αξιοκρατία. Για να σταματήσει αυτό το φαινόμενο, είναι επιβεβλημένη η θεσμοθέτηση ενιαίου πλαισίου κριτηρίων εισαγωγής των πτυχιούχων στα μεταπτυχιακά. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω ενός συστήματος μοριοδότησης που θα αντικειμενοποιήσει στο μέγιστο βαθμό τη διαδικασία. Σε πολλά τμήματα, εξάλλου, οι απόφοιτοί τους που ενδιαφέρονται να αποκτήσουν το οικείο μεταπτυχιακό δίπλωμα, απαιτείται να επανεξεταστούν σε μαθήματα στα οποία έχουν εξεταστεί σε προπτυχιακό επίπεδο, μάλιστα επιτυχώς, καθώς έχουν εξασφαλίσει το πτυχίο τους. Θεωρούμε αυτήν την κατάσταση παράλογη και ζητούμε να ελέγχει το ίδιο το τμήμα το βαθμό στο μάθημα που απαιτεί.
- **Αλληλεπικαλύψεις.** Είναι συχνό το φαινόμενο πανεπιστημιακά τμήματα συναφούς αντικείμενου να απονέμουν μεταπτυχιακά διπλώματα ειδίκευσης με παρόμοιο, αν όχι με τον ίδιο, τίτλο. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη σπατάλη πόρων και υποδομών, που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν στο μέγιστο βαθμό αν υπήρχε ορθολογισμός και συνεργασία ανάμεσα στα τμήματα. Αντί, δηλαδή, να υπάρχουν π.χ. 4 μεταπτυχιακά προγράμματα με 80 φοιτητές που απονέμουν τίτλο ειδίκευσης στις Βάσεις Δεδομένων σε 4 διαφορετικά πανεπιστημιακά τμήματα, θα ήταν ευχής έργο να μετατραπούν σε 1 πρόγραμμα, ώστε να αξιοποιηθούν στο έπακρο τα πλεονεκτήματα κάθε τμήματος (επιστημονικό δυναμικό, υλικοτεχνική υποδομή). Σ' αυτήν την κατεύθυνση θα μπορούσαν να δημιουργηθούν Τομείς Μεταπτυχιακών, που να περιλαμβάνουν προγράμματα διαφορετικών τμημάτων, έτσι ώστε να σταματήσουν οι αλληλεπικαλύψεις.
- **Αμοιβή των μεταπτυχιακών φοιτητών.** Είναι συχνό το φαινόμενο οι μεταπτυχιακοί φοιτητές να αποτελούν ουσιαστικούς βοηθούς των μελών ΔΕΠ, χωρίς πάντα την αντίστοιχη αμοιβή. Προτείνουμε να προβλεφθεί θεσμικά αμοιβή όλων των μεταπτυχιακών φοιτητών που απασχολούνται από τα πανεπιστήμια.

Μη κρατικά πανεπιστήμια

Σύμφωνα με το άρθρο 16 του Συντάγματος, η ανώτατη εκπαίδευση στη χώρα μας παρέχεται αποκλειστικά από ΝΠΔΔ, ενώ η σύσταση ανώτατης σχολής από ιδιώτες απαγορεύεται. Έτσι, σε αντίθεση με τις άλλες βαθμίδες (που είναι υποχρεωτικές για κάθε Έλληνα πολίτη), στις οποίες επιτρέπεται η ίδρυση ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων και η συνύπαρξή τους με κρατικά, στο χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης τηρείται το κρατικό μονοπώλιο. Το άρθρο 16 δεν αναθεωρήθηκε από την τελευταία Αναθεωρητική Βουλή και θα χρειαστεί να περάσει άλλη μία δεκαετία μέχρι να ολοκληρωθεί η επόμενη αναθεώρηση, που θα πρέπει -κατά τη γνώμη μας- να τροποποιήσει το άρθρο 16, ανοίγοντας το δρόμο για την ίδρυση μη κρατικών πανεπιστημίων.

Εν τω μεταξύ, **ήδη διάφορα ιδιωτικά κολέγια και άλλα, αμφιβόλου ποιότητας, ιδιότυπα, εκπαιδευτικά μορφώματα κάνουν την εμφάνισή τους.** Αυτά δεν είναι μεν πανεπιστήμια, αλλά παρέχουν κάποια πτυχία και δυνατότητα συνέχισης των σπουδών σε (κάποιο) ακαδημαϊκό επίπεδο στο εξωτερικό. Η έλλειψη πρόβλεψης και πολιτικής απόφασης αφήνει ελεύθερο χώρο δράσης σε καιροσκόπους, ενώ έχει ως αποτέλεσμα να επιτείνεται το κοινωνικό πρόβλημα της νεανικής ανεργίας, καθώς πληθαίνουν οι νέοι με πτυχία χωρίς αντίκρισμα στην αγορά εργασίας και σε πολλές περιπτώσεις (βλ. κολέγια) χωρίς καν επιστημονικό υπόβαθρο.

ΓΙΑΤΙ ΤΑ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΑΥΤΟΝΟΗΤΗ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ;

- **Επειδή η ζήτηση για πανεπιστημιακή εκπαίδευση στη χώρα μας είναι, ούτως ή άλλως, μεγαλύτερη από αυτήν που ήδη καλύπτει ή που μπορεί να καλύψει το ελληνικό κράτος.** Δεκάδες χιλιάδες νέοι κάθε χρόνο στρέφονται σε πανεπιστημιακά ιδρύματα του εξωτερικού και στη συνέχεια αναγνωρίζουν τους τίτλους μέσα από τις περίεργες και διάτρητες διαδικασίες του ΔΙΚΑΤΣΑ.
- **Με βάση στοιχεία του ΥΠΕΠΘ, περίπου 25.000 Έλληνες φοιτητές παρακολουθούν προπτυχιακές σπουδές σε πανεπιστήμια του εξωτερικού.** Αυτό σημαίνει ότι ξοδεύονται περίπου 205 εκατομμύρια ευρώ το χρόνο σε συνάλλαγμα που αντιστοιχεί σε διδάκτρα (όπου υπάρχουν) και στο κόστος ζωής. Επιπλέον, αρκετοί από αυτούς δεν θα επιστρέψουν στην Ελλάδα, αλλά θα αναζητήσουν επιστημονική ή επαγγελματική εργασία στη χώρα όπου σπούδασαν, γεγονός που σημαίνει απώλεια έμψυχου δυναμικού για τη χώρα. Η Ελλάδα σήμερα κατέχει το θλιβερό ρεκόρ να είναι η ευρωπαϊκή χώρα με τους περισσότερους φοιτητές που σπουδάζουν στο εξωτερικό.
- **Τέλος, συμβαίνει το παράδοξο να αναγνωρίζονται στη χώρα μας πτυχία ιδρυμάτων (ιδίως ανατολικοευρωπαϊκών χωρών) αμφιβόλου ποιότητας** και έτσι να διδάσκουν στα ελληνικά σχολεία άνθρωποι που έμαθαν ελληνική ιστορία στα Σκόπια ή να ασκούν ιατρικά επαγγέλματα άνθρωποι που σπούδασαν σε τρίτης κατηγορίας πανεπιστήμια της Βουλγαρίας! (Δεν αποτελεί αυτό μομφή κατά της γείτονος χώρας.)
- **Για τον ίδιο λόγο (και πάλι με στοιχεία του ΥΠΕΠΘ) περίπου 28.000 Έλληνες νέοι σπουδάζουν σήμερα στα διάφορα ΙΕΚ και κολέγια,** τα οποία προσφέρουν, έναντι αδράς αμοιβής, σπουδές σε δευτερεύοντα αντικείμενα αμφίβολης εγκυρότητας και κυρίως με ελάχιστη δυνατότητα επαγγελματικής αποκατάστασης. Επιπλέον, πολλοί είναι αυτοί που παρασύρονται από τις

υποσχέσεις επιτήδειων για αναγνώριση πτυχίου από ξένα πανεπιστήμια, που έχουν ήδη οδηγήσει την ελληνική δικαιοσύνη σε αντικρουόμενες αποφάσεις.

- **Η μονοπωλιακή λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης έχει οδηγήσει τα πανεπιστήμιά μας στη χαμηλή ποιότητα σπουδών, λόγω της ανυπαρξίας ανταγωνισμού, και στη γραφειοκρατία.** Με τον ανταγωνισμό των μη κρατικών ΑΕΙ, τα κρατικά πανεπιστήμια θα είναι υποχρεωμένα να πείσουν ότι μπορούν να προσφέρουν καλύτερης ποιότητας εκπαίδευση. Οι καθηγητές θα είναι τότε επιβεβλημένο από τις ανάγκες να εκλέγονται πρωτίστως για τη διδακτική ικανότητά τους και το ερευνητικό έργο τους και όχι με “άλλα” κριτήρια. Τα προγράμματα σπουδών θα προσαρμοστούν, εκ των πραγμάτων, καλύτερα στις ανάγκες της αγοράς και η σύνδεση με την παραγωγή θα μεταβληθεί σε ανάγκη και όχι σε εκμετάλλευση των επιχειρήσεων (βλ. τώρα ιδιωτικά ΙΕΚ). Με λίγα λόγια, η ανώτατη εκπαίδευση θα γίνει καλύτερη αν ενεργοποιηθούν τα αντανακλαστικά της και λειτουργήσει ο ανταγωνισμός.
- **Τέλος, τα μη κρατικά πανεπιστήμια μπορούν να αποτελέσουν πόλους ανάπτυξης για την ελληνική περιφέρεια** με τη συντονισμένη προσπάθεια παροχής κινήτρων για τη δημιουργία και λειτουργία τους σε ελληνικές περιφερειακές πόλεις.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ:

- **Να αναθεωρηθεί το άρθρο 16 του Συντάγματος στην επόμενη Αναθεωρητική Βουλή** και να επιτραπεί η ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, τα οποία θα λειτουργούν παράλληλα με τα δημόσια πανεπιστήμια.
- **Να καθιερωθεί ένα σύστημα υποτροφιών και δανείων.** Έτσι, θα δώσουμε την ευκαιρία στους οικονομικά ασθενέστερους να έχουν πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση, θα δώσουμε τη δυνατότητα σε όλους τους νέους να έχουν ίσες ευκαιρίες. Θα υπάρχουν υποτροφίες δύο κατηγοριών: Πρώτον, υποτροφίες αξίας, για τα άτομα που πραγματικά είναι οι καλύτεροι και, δεύτερον, υποτροφίες ανάγκης, για τα άτομα που πραγματικά δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να καλύψουν το κόστος των σπουδών τους.
- **Να γίνει πραγματικότητα η οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια των ΑΕΙ.** Είναι ο μόνος τρόπος που θα οδηγήσει στην ουσιαστική βελτίωση των κρατικών ΑΕΙ, ώστε να μπορούν να ανταγωνισθούν τα ιδιωτικά - μη κρατικά ΑΕΙ και να καλυτερεύσουν την ποιότητα σπουδών που παρέχουν στους φοιτητές. Η οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια είναι ένα μείζον ζήτημα, το οποίο έχει απασχολήσει τη ΔΑΠ ουκ ολίγες φορές, καθώς έχει αναλυθεί λεπτομερώς και στις Προτάσεις Παιδείας. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, τα ΑΕΙ θα καθορίζουν από μόνα τους τον αριθμό των εισακτέων, έχοντας έτσι τη δυνατότητα να διαχειρίζονται από μόνα τους τα οικονομικά τους, χωρίς την έγκριση ή την παρέμβαση του Υπουργείου. Επιπλέον, θα θεσπιστούν διοικητικές θέσεις, τις οποίες θα κατέχουν άτομα εξειδικευμένα στο management, έτσι ώστε να μπορούν να συνεργαστούν με επιχειρήσεις για να παράγουν τα πανεπιστήμια έρευνα γι’ αυτές επ’ αμοιβή, με σκοπό την καλύτερη απορρόφηση των φοιτητών στην αγορά εργασίας.
- **Να γίνουν απαραίτητες ρυθμίσεις στη λειτουργία των ιδιωτικών πανεπιστημίων.** Είναι επιτακτική ανάγκη να εξαλειφθούν τα πληρωμένα πτυχία ή τα πτυχία “μαϊμού”, και αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη σύσταση επιτροπής αξιολόγησης, όπως αυτή παρουσιάζεται στην θέση μας για την αξιολόγηση στο παρόν έντυπο. Ένα σώμα αδέκαστων αξιολογητών, υπό την εποπτεία της Συνόδου των Πρυτάνεων, θα πρέπει να μεριμνά για την τήρηση ορισμένων παραμέτρων που θα εξασφαλίζουν υψηλό επίπεδο πανεπιστημιακών σπουδών σε όλα τα ιδρύματα.

ΤΕΣΣΕΡΑ ΨΕΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΑ ΜΗ ΚΡΑΤΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ**➤ Τα μη κρατικά πανεπιστήμια είναι για τους πλούσιους.**

Είναι αλήθεια ότι πολλοί ακόμη και σήμερα αντιμετωπίζουν το ενδεχόμενο ίδρυσης μη κρατικών πανεπιστημίων με το φόβο ότι θα οδηγήσουν σε κοινωνική ανισότητα στην εκπαίδευση. Όμως μη κρατικά πανεπιστήμια υπάρχουν ήδη, με την έννοια ότι ο εύπορος Έλληνας είχε και θα έχει πάντα τη δυνατότητα να απαλλάξει το παιδί του από την ψυχοφθόρα διαδικασία των πανελληνίων εξετάσεων και να το στείλει απευθείας σ' ένα από τα γνωστά ιδρύματα της Δ. Ευρώπης και της Αμερικής.

Αυτός που πραγματικά πλήττεται από την απαγόρευση του άρθρου 16 είναι ο μη εύπορος Έλληνας, γιατί στην περίπτωση που δεν πετύχει την εισαγωγή του σε κάποιο ελληνικό πανεπιστήμιο, όχι πάντα λόγω ανεπάρκειας γνώσεων, είτε θα πρέπει να στραφεί στην αμφίβολης ποιότητας λύση των ΙΕΚ είτε θα πρέπει να υποβληθεί στην εξουθενωτική γι' αυτόν δαπάνη να σπουδάσει στο εξωτερικό.

Επιπλέον, η ίδρυση μη κρατικών πανεπιστημίων θα πρέπει να συνδυαστεί μ' ένα εκτεταμένο σύστημα χορήγησης υποτροφιών και δανείων, ώστε ακόμη και οι φτωχότεροι Έλληνες να έχουν πρόσβαση σε αυτά.

➤ Ναι, αλλά δεν θα μπορούσε το κράτος να καλύψει τη ζήτηση για πανεπιστημιακή εκπαίδευση;

Αυτή είναι και η αυταπάτη του νόμου Αρσένη, του γνωστού πλέον νόμου 2525/97, που μέσα από την ίδρυση νέων τμημάτων θέτει ως στόχο να διπλασιαστούν οι εισακτέοι στα ελληνικά ΑΕΙ και ΤΕΙ. Αυτό όμως που κανείς δεν μπορεί να εξηγήσει είναι με ποιον τρόπο θα μπορέσει να χρηματοδοτήσει ένα τέτοιο πείραμα ανοικτής λαϊκής παιδείας ένα κράτος που αδυνατεί να καλύψει τις στοιχειώδεις λειτουργικές δαπάνες των υπάρχοντων τμημάτων. Το μόνο που μπορεί να πετύχει μια τέτοια μεθόδευση είναι η ακόμη περαιτέρω χειροτέρευση της ποιότητας των παρεχόμενων σπουδών και ο αποπροσανατολισμός της αγοράς εργασίας με μια νέα στρατιά ανέργων.

➤ Όμως και η ίδρυση των μη κρατικών πανεπιστημίων δεν θα επιτείνει το πρόβλημα της ανεργίας;

Τα μη κρατικά πανεπιστήμια δεν θα δημιουργήσουν αύξηση του αριθμού των αποφοίτων για τον πολύ απλό λόγο ότι θα καλύψουν την ανάγκη για ανώτατη εκπαίδευση στη χώρα μας των περίπου 55.000 Ελλήνων που καταφεύγουν στα ΙΕΚ ή στο εξωτερικό. Επιπλέον, για το λόγο ότι η μη κρατική πρωτοβουλία έχει πάντα μια αυξημένη ευελιξία και προσαρμοστικότητα, τα μη κρατικά ΑΕΙ θα καλύψουν τους τομείς εκείνους της αγοράς και της επιστήμης που έχουν μεγάλη ζήτηση. Άλλωστε, η ανεργία δεν αντιμετωπίζεται με το φόβο μήπως κάποιος καλύτερος επιβιώσει, αλλά με την εφαρμογή μιας μακροπρόθεσμης πολιτικής εκπαίδευσης και επαγγελματικού προσανατολισμού για τους εισακτέους στο σύνολο των ΑΕΙ σε συνεννόηση με τα ίδια τα πανεπιστημιακά ιδρύματα αλλά και με τα συνδικάτα, τα επιμελητήρια και το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας.

➤ Η θεσμοθέτηση των μη κρατικών ΑΕΙ υπονομεύει τη λειτουργία των δημόσιων ΑΕΙ.

Εμείς προτείνουμε την παράλληλη λειτουργία κρατικών και μη εκπαιδευτικών ιδρυμάτων στο πλαίσιο ενός καλώς εννοούμενου ανταγωνισμού, με αποκλειστικό σκοπό την αναβάθμιση της παρεχόμενης παιδείας. Σε καμία περίπτωση δεν πιστεύουμε ότι πρέπει να απωλέσει η πανεπιστημιακή εκπαίδευση το δημόσιο χαρακτήρα της, ο οποίος οφείλει να διαδραματίσει πρωτεύοντα ρόλο. Εξάλλου ας μην ξεχνάμε το παράδειγμα πολλών χωρών του εξωτερικού όπου συνυπάρχουν κρατικά και μη εκπαιδευτικά ιδρύματα, χωρίς αλληλεμπλοκή στη λειτουργία τους και παρέχοντας αμφότερα εκπαίδευση υψηλού επιπέδου.

Πανεπιστημιακό Άσυλο

ΣΗΜΕΡΑ

Το πανεπιστημιακό άσυλο, όπως ισχύει σήμερα, καθιερώθηκε με τον ν. 1268/1982 που συνέταξε το 1982 ο τότε πρόεδρος του ΔΠΘ Γ. Πανούσης. Η ρύθμιση αυτή έχει τη βάση της απευθείας στο άρθρο 16 παρ. 5 του Συντάγματος, που κατοχυρώνει την πλήρη αυτοδιοίκηση του πανεπιστημίου. Η σημασία της ρύθμισης αυτής για τη μεταπολιτευτική Ελλάδα, σε μια εποχή ανασφάλειας και αμφισβήτησης, ήταν αυτονόητα πολύ μεγάλη.

Σύμφωνα με τον ν. 1268, τρεις είναι οι περιπτώσεις άρσης του ασύλου:

1. Κατά το άρθρο 7 το άσυλο αίρεται αυτοδικαίως, εφόσον διαπράττονται αυτόφωρα κακουργήματα και αδικήματα κατά της ζωής.
2. Με ομόφωνη απόφαση της Επιτροπής Ασύλου, η οποία συνίσταται από τον πρόεδρο ή το νόμιμο αναπληρωτή του, έναν εκπρόσωπο του διδακτικού προσωπικού και έναν εκπρόσωπο των φοιτητών.
3. Στην περίπτωση που τέτοια ομόφωνη απόφαση δεν επιτευχθεί, συγκαλείται η Σύγκλητος, η οποία αποφασίζει μόνον με την ειδική πλειοψηφία των 2/3 των παρόντων μελών.

ΓΙΑΤΙ ΧΡΗΣΕΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

Από τη θέσπιση του νόμου αυτού μέχρι σήμερα έχουν παρέλθει 23 έτη, που ανέδειξαν με τον πιο κατηγορηματικό τρόπο τις αδυναμίες της παραπάνω ρύθμισης. Σύμφωνα με τη διαδικασία αυτήν, το άσυλο μέχρι σήμερα έχει ουσιαστικά αρθεί τρεις φορές: το 1985 μετά την κατάληψη του Χημείου (πρυτανεία Μ. Σταθόπουλου), οπότε και εκλάπησαν αντικείμενα ανεκτίμητης αξίας (όπως ένα χρυσοποίκιλτο Ευαγγέλιο του 1700), το 1991 στο Πολυτεχνείο, όπως και το 1995, πάλι στο Πολυτεχνείο, αφού πρώτα χρειάστηκε να καεί το κτήριο της πρυτανείας. Τελευταίο σχετικό περιστατικό αποτελεί η απόφαση της Συγκλήτου του ΑΠΘ, μετά από επιθέσεις που σημειώθηκαν σε χώρους του πανεπιστημίου από αγνώστους σε νυχτερινές ώρες, να επιτραπεί η είσοδος αστυνομικών για να διεξάγουν έρευνες.

Το άσυλο πλέον επικαλούνται άτομα και ομάδες κάθε είδους για διάφορους λόγους, με αποτέλεσμα οι πανεπιστημιακές αρχές να αδυνατούν να προστατεύσουν το πανεπιστήμιο από βαρύτατες εγκληματικές ενέργειες. Την ίδια ώρα, κάθε χρόνο οι ζημιές από εισβολές σε πανεπιστημιακούς χώρους ανέρχονται σε δυσθεώρητα ποσά, ενώ συχνά καταστρέφονται εργασίες και ερευνητικός εξοπλισμός ανυπολόγιστης αξίας. Το βράδυ της 16ης Νοεμβρίου 1995 και μολονότι από νωρίς τα επεισόδια είχαν λάβει ανεξέλεγκτες διαστάσεις, χρειάστηκε μια ολόκληρη νύχτα για να αποφασίσουν τα 17 (!!!) μέλη της Συγκλήτου την άρση του ασύλου. Στο μεταξύ το ιστορικό κτήριο της πρυτανείας φλεγόταν, ενώ ο τότε πρόεδρος μιλούσε για αλήτες αστυνομικούς που έκαψαν το Πολυτεχνείο.

Η Επιτροπή Ασύλου του ν. 1268 ουσιαστικά ποτέ δεν συγκαλείται, καθώς τα τρία μέλη της δύσκολα θα αναλάβουν την ευθύνη να προσυπογράψουν για την εισβολή των δυνάμεων ασφαλείας στο πανεπιστήμιο. Η ευθύνη μιας τέτοιας ενέργειας, ακόμη κι όταν είναι απόλυτα δικαιολογημένη

και επιβεβλημένη, είναι πολύ μεγάλη, καθώς επίσης μεγάλος είναι ο κίνδυνος, που πλέον θα διατρέχουν οι δακτυλοδεικτούμενοι 3 “υπεύθυνοι” για την άρση του ασύλου, από την οργή των “επαναστατικών” δυνάμεων και των καλοθελητών δημοσιογράφων. Έτσι, την ευθύνη για την άρση του ασύλου αναλαμβάνει συνήθως η ίδια η Σύγκλητος, που όμως ως πολυμελές όργανο, αδυνατεί σε επείγουσες περιστάσεις να συγκληθεί και να λάβει εγκαίρως αποφάσεις.

Επιπλέον, η ρήτρα για αυτοδίκαιη άρση του ασύλου δεν καλύπτει, πέρα από τα κακουργήματα και τα εγκλήματα κατά της ζωής, άλλες πολύ σοβαρές περιπτώσεις εγκλημάτων, όπως οι διακεκριμένες φθορές και οι σωματικές βλάβες, ενώ συγχρόνως δεν υφίσταται κάποιος αντικειμενικά αποδεκτός τρόπος διαπίστωσης του αυτόφωρου χαρακτήρα των τελουμένων σε πανεπιστημιακούς χώρους αδικημάτων.

Η διακίνηση ναρκωτικών είναι σοβαρότατο αδίκημα και επαναλαμβάνεται καθημερινώς σε πολλούς πανεπιστημιακούς χώρους, μπροστά στα μάτια των φοιτητών. Πολλές φορές έχουν βρεθεί νεκροί τοξικομανείς μέσα στις πανεπιστημιακές εγκαταστάσεις. Δεν μπορούν όμως να συλληφθούν οι διακινητές επί αυτοφόρω.

Σημαντικό είναι και το πρόβλημα των σεξουαλικών επιθέσεων μέσα σε πανεπιστημιακούς χώρους. Ο βιασμός για λόγους που αφορούν την αξιοπρέπεια και την ψυχική υγεία του θύματος δε διώκεται αυτεπάγγελα (από τις αρχές), αλλά μόνον αν τον καταγγείλει το θύμα (κατ’ έγκληση). Επειδή συνήθως οι βιασμοί δεν καταγγέλλονται και οι δράστες δεν συλλαμβάνονται, πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη, ώστε να μην μπορεί ο οποιοσδήποτε να εισέρχεται στους πανεπιστημιακούς χώρους ανεξέλεγκτα.

ΠΡΟΤΙΝΟΥΜΕ:

- **Αντικατάσταση της Επιτροπής Ασύλου από το Πρυτανικό Συμβούλιο**, το οποίο θα συγκαλείται σε περίπτωση ανάγκης με αποκλειστικό θέμα το άσυλο. Το Πρυτανικό Συμβούλιο θα μπορεί να συγκληθεί με την παρουσία των 3/5 των μελών του και να αποφασίζει με σχετική πλειοψηφία. Στην περίπτωση που θα αδυνατεί για οιονδήποτε λόγο να συγκληθεί και να αποφασίσει για θέμα άρσης του ασύλου, να εκπίπτουν τα μέλη του της ιδιότητάς τους, προτού το θέμα τεθεί στη Σύγκλητο. Με τον τρόπο αυτό μετατίθεται αποκλειστικά και ατομικά η ευθύνη στις δημοκρατικά εκλεγμένες πανεπιστημιακές αρχές, που κατά τεκμήριο νομιμοποιούνται να διευθετούν τα όρια που διακρίνουν την αυθαιρεσία από την άξια προστασία πανεπιστημιακή δράση.
- **Διεύρυνση του φάσματος των αδικημάτων των οποίων η αυτόφωρη διάπραξη σε χώρο καλυπτόμενο από το άσυλο επιτρέπει επέμβαση των αστυνομικών αρχών**, ώστε να περιλαμβάνονται και άλλα πλέον κοινά αδικήματα, όπως είναι κυρίως οι διακεκριμένες φθορές, οι εμπρησμοί και οι σωματικές βλάβες.
- **Αύξηση του αριθμού των υπαλλήλων φύλαξης των πανεπιστημιακών χώρων**, σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων.
- **Ανάπτυξη προγράμματος αναβάθμισης της ασφάλειας στους πανεπιστημιακούς χώρους**, με προσθήκη ηλεκτρικών εγκαταστάσεων που θα παρέχουν δυνατό φωτισμό κατά τη διάρκεια της νύχτας σε εξωτερικούς πανεπιστημιακούς χώρους, προσθήκη περιφράξεων όπου χρειάζεται, αλλά και ηλεκτρονικών συναγερμών όπου αυτό είναι απαραίτητο. Σε ορισμένες εγκαταστάσεις (όπως κυρίως οι εστίες, αλλά και οι λέσχες και οι βιβλιοθήκες) μπορεί να προβλεφθεί ακόμη και η πε-

ριορισμένη πρόσβαση μόνο για τους δικαιούχους, οι οποίοι θα διαθέτουν την απαραίτητη προσωπική μαγνητική κάρτα εισόδου. Αυτό το σύστημα εφαρμόζεται στα περισσότερα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια.

- **Σαφής καθορισμός των χώρων που καλύπτονται από το πανεπιστημιακό άσυλο.** Οι χώροι που καλύπτονται σήμερα από το άσυλο δεν είναι σαφώς καθορισμένοι, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις ισχύει το εθνικό δίκαιο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο χώρος των φοιτητικών εστιών. Άστοχες παρεμβάσεις όπως η γνωμοδότηση του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου κ. Κρουσταλάκη, η οποία με το επιχείρημα πως “στο χώρο αυτό δεν πραγματοποιείται ακαδημαϊκή διδασκαλία ούτε επιστημονική αναζήτηση ή έρευνα και συνεπώς δεν συντρέχει λόγος για ελεύθερη διακίνηση σε αυτόν ιδεών και για κατοχύρωση ακαδημαϊκής ελευθερίας” θέτει τους χώρους των φοιτητικών εστιών εκτός του ασύλου, δεν μπορούν να μας βρουν σύμφωνους. Θέση μας είναι πως οι εστίες αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των πανεπιστημίων και θα πρέπει να υπάγονται στο ίδιο με αυτά καθεστώς.

ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ

Όμως, ποιο θα είναι κάθε φορά το κριτήριο για την άρση ή μη του ασύλου; Μια πρώτη σκέψη είναι να ανατρέξουμε στο περιεχόμενό του. Το πανεπιστημιακό άσυλο αποβλέπει στην προστασία της ελεύθερης διακίνησης των ιδεών και της ακαδημαϊκής έκφρασης από κάθε νόθευση και λογοκρισία τους. Είναι το προπύργιο και το τελευταίο οχυρό της πολυφωνίας και της ελεύθερης έκφρασης, η εφεδρεία της δημοκρατίας σε χαλεπούς καιρούς.

Επομένως, η διάπραξη αδικημάτων που δεν σχετίζονται με κανέναν παραδεδεγμένο τρόπο έκφρασης δεν υπάγεται στο πλάτος της έννοιας του ασύλου και δεν δύναται να προστατευθεί. Αντιθέτως, ατιμώρητες πρέπει να παραμένουν οι πράξεις εκείνες που εμφανίζουν την κρίσιμη εκείνη συνάφεια με την ελεύθερη διακίνηση των ιδεών. Για κάθε άλλη παράνομη πράξη θα πρέπει αυστηρά να ισχύει η έγκαιρη άρση του ασύλου πέρα από “τύψεις” που προκαλούν συμπλέγματα λαϊκιστικά. Πρέπει να έχουμε στο νου ότι ο εμπρηστής του Πολυτεχνείου δεν εξέφρασε τις απόψεις του μέσα στο χώρο του πανεπιστημίου, αλλά τον έκαψε.

Διά Βίου Εκπαίδευση

Η έννοια της Διά Βίου Εκπαίδευσης αφορά τη δυνατότητα απόκτησης ορισμένης ποσότητας γνώσης κατά τη διάρκεια της ζωής οποιουδήποτε πολίτη που έχει συμπληρώσει τη φοίτησή του στις πρώτες δύο βαθμίδες της εκπαίδευσης. Ειδικότερα για τα πανεπιστημιακά ιδρύματα, αναφέρεται στο σύνολο των αποφοίτων των ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ασχέτως εργασιακής κατάστασης και ηλικίας.

Η σημερινή πραγματικότητα, όπως αποτυπώνεται σε μεγάλο αριθμό ερωτηθέντων εργαζομένων, δείχνει μία **σαφή έλλειψη ενός θεσμοθετημένου συστήματος που θα παρέχει στους απόφοιτους γνώσεις σεμιναριακού τύπου, βασισμένες στις εξελίξεις της τεχνολογίας και του κάθε επιστημονικού κλάδου ξεχωριστά**. Υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός πτυχιούχων που προσβλέπει σε μια ολοκληρωμένη παροχή Διά Βίου Εκπαίδευσης, είτε για να εναρμονιστούν με τα νέα δεδομένα στον επιστημονικό του χώρο είτε -ακόμα κι έξω από τα στενά όρια της επαγγελματικής επάρκειας- για να εμπλουτίσουν το πεδίο των γνώσεών τους. Η μόνη κοινή παραδοχή είναι πως, αντί για ένα φορέα που θα μπορεί να καλύψει τις δεδομένες ανάγκες επιμόρφωσης, στις μέρες μας υπάρχει ένα άναρχο και αόριστο “σύστημα” σεμιναρίων με τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- **την έλλειψη κεντρικού συντονισμού και οργάνωσής τους.** Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι σε ορισμένα αντικείμενα η προσφορά μαθημάτων σεμιναριακού τύπου υπερκαλύπτει τη ζήτηση και έχει περάσει σε επίπεδα οικονομικού ανταγωνισμού, ενώ ταυτόχρονα δεν καλύπτονται άλλοι τομείς για τους οποίους είναι δεδομένη η μεγάλη ζήτηση αλλά και αναγκαιότητα.
- **την καταβολή -συνήθως σημαντικού- αντιτίμου για τους συμμετέχοντες αδιακρίτως εργασίας και εισοδήματος.** Θεωρούμε πως είναι εντελώς παράλογο ένας άνεργος πτυχιούχος, ένας εύπορος ελεύθερος επαγγελματίας κι ένας εργαζόμενος σε μια επιχείρηση να καλούνται να πληρώσουν το ίδιο (αδρό) ποσό για δεδομένη σεμιναριακή διαδικασία. Να σημειώσουμε εδώ ότι μόνο για όσους εργάζονται σε εταιρείες, ο εργοδότης είναι υποχρεωμένος να καλύψει τα έξοδα της επιμόρφωσης και ταυτόχρονα να καταβάλλει στον εργαζόμενο το μισθό του.
- **τη μη ελεγχόμενη ποιότητα της επιμόρφωσης.** Με δεδομένη την απουσία συγκεκριμένου θεσμού που να καθορίζει τη διαδικασία της επιμόρφωσης, οποιοσδήποτε φορέας ή και επιχείρηση μπορεί να διοργανώσει έναν κύκλο σεμιναρίων χωρίς να υφίσταται έλεγχο ούτε στη διαδικασία ούτε στο περιεχόμενο των σεμιναρίων. Το μοναδικό αποτέλεσμα είναι η ελλειμματική έως και λανθασμένη παροχή γνώσεων στους συμμετέχοντες στα σεμινάρια.

Στους πρώτους μήνες του 2005 δόθηκε στη δημοσιότητα ένα προσχέδιο νόμου για τη θεσμοθέτηση της Διά Βίου Εκπαίδευσης στη χώρα μας. Στη συγκεκριμένη πρόταση, ανάμεσα σε άλλες διατάξεις, ορίζεται η ίδρυση των “Ινστιτούτων Διά Βίου Εκπαίδευσης” (ΙΔΒΕ) που θα λειτουργούν μέσα στα πανεπιστημιακά πλαίσια. Ορίζεται ότι για κάθε πανεπιστημιακό τμήμα ιδρύεται το αντίστοιχο ΙΔΒΕ που θα λειτουργεί ανεξάρτητα από την οικεία σχολή. Οι λειτουργικές και οι αναπτυξιακές δαπάνες των ΙΔΒΕ θα χρηματοδοτούνται από ειδικό κονδύλι του ΥΠΕΠΘ ενώ σε περίπτωση που κάποιο ΙΔΒΕ χρειαστεί επιπλέον οικονομική ή υλικοτεχνική υποστήριξη, αυτή θα μπορεί να λαμβάνεται από την αντίστοιχη σχολή. Στα ΙΔΒΕ θα λειτουργούν τρεις διαφορετικοί κύκλοι μαθημάτων

που θα οδηγούν στην απόκτηση του αντίστοιχου πιστοποιητικού παρακολούθησης, των 50, 175 και 250 ωρών. Το ωράριό τους θα είναι ευέλικτο, έτσι ώστε να μπορεί να προσαρμοστεί στις ανάγκες των εργαζομένων. Η επίβλεψη των ΙΔΒΕ εναπόκειται στην Επιτροπή Διά Βίου Μάθησης ενώ η λειτουργία τους θα υπόκειται σε διαδικασία αξιολόγησης αντίστοιχη με αυτή των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, για τον ουσιαστικό και αντικειμενικό έλεγχο της ορθής λειτουργίας τους.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ:

- **Την καθ' ολοκληρίαν ανεξάρτητη οικονομική λειτουργία των ΙΔΒΕ από αυτή των αντίστοιχων ιδρυμάτων.** Θεωρούμε αδιανόητο να επιβαρύνονται οι ήδη ελλειμματικοί προϋπολογισμοί των πανεπιστημιακών τμημάτων με επιπλέον έξοδα για τα ΙΔΒΕ. Τα κονδύλια που θα διατίθενται για την κάλυψη της Διά Βίου Εκπαίδευσης οφείλουν να επαρκούν για το σύνολο των αναγκών της και όχι απλά ένα μέρος της.
- **Τα ΙΔΒΕ πρέπει να λειτουργούν με τη δική τους υλικοτεχνική υποδομή και να χαρακτηρίζονται από επάρκεια διδασκόντων. Δεν είναι δυνατόν τα μέλη ΔΕΠ και ο εξοπλισμός των ιδρυμάτων να γίνουν αντικείμενο διαπραγμάτευσης ανάμεσα στις σχολές και στα ΙΔΒΕ.**
- **Την κατηγορηματική διευκρίνιση του τίτλου που θα παρέχουν τα ΙΔΒΕ.** Πρόκειται για απλά πιστοποιητικά παρακολούθησης και σε καμία περίπτωση για πτυχία ή τίτλους σπουδών. Τα ΙΔΒΕ θα αναλάβουν την επιμόρφωση και όχι τη μόρφωση κι επομένως είναι αδύνατον τα πιστοποιητικά τους να θεωρηθούν τίτλοι σπουδών ή να θεωρούνται απαραίτητα για την ένταξη στην εργασία. Η Διά Βίου Εκπαίδευση δεν παράγει γνώση παρά μόνο τη συμπληρώνει και την κρατάει σύγχρονη με τις εξελίξεις. Συνεπώς τα ΙΔΒΕ δεν μπορούν να επιφέρουν καμία αλλαγή στα επαγγελματικά δικαιώματα που απορρέουν από το πτυχίο και μόνο.
- **Σε ό,τι αφορά τα δίδακτρα για τη Διά Βίου Εκπαίδευση,** θεωρούμε ότι πρέπει να υπάρχει διάκριση ανάλογα με το είδος του συμμετέχοντα, όπως ακριβώς επιβάλλει η αίσθηση του κοινωνικού δικαίου:
- Για τους υπαλλήλους εταιρειών συμφωνούμε με το υπάρχον καθεστώς της κάλυψης των εξόδων και της παράλληλης κανονικής καταβολής του μισθού από την εργοδοσία.
- Για τους άνεργους πτυχιούχους και τους ελεύθερους επαγγελματίες έως ενός ορισμένου εισοδήματος, η παρακολούθηση των ΙΔΒΕ οφείλει να είναι δωρεάν.
- Για τους ελεύθερους επαγγελματίες που απολαμβάνουν από ένα εισόδημα και πάνω, η συμμετοχή θα καλύπτεται από τους ίδιους, με συμμετοχή και του ΟΑΕΔ.

Ευρωπαϊκή ενοποίηση στο χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης

Οι σύγχρονες εξελίξεις, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθιστούν αναγκαία την αναβάθμιση της ελληνικής παιδείας και ιδιαίτερα της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης ώστε να καθίσταται σύγχρονη και ανταγωνιστική. Οι Έλληνες νέοι, όπως και όλοι οι νέοι της Ευρώπης, έχουν τα ίδια δικαιώματα στη μόρφωση και την απόκτηση εφοδίων για μια μελλοντική καριέρα και πρέπει να έχουν ίσες ευκαιρίες.

Τα τελευταία 4 χρόνια έχουν γίνει κάποιες κινήσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης με απώτερο σκοπό τη σύγκλιση των συστημάτων πανεπιστημιακής εκπαίδευσης των ευρωπαϊκών χωρών. Τα αποτελέσματα μιας τέτοιας σύγκλισης μπορούν να αποδειχθούν εξαιρετικά θετικά για όλους τους νέους της Ευρώπης. Το όλο εγχείρημα είναι μια μοναδική ευκαιρία για την Ελλάδα. Η χώρα μας, ως λίκνο του ευρωπαϊκού πολιτισμού και πατρίδα εξάιρετων επιστημόνων και διακεκριμένων λογίων, μπορεί και πρέπει να διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο σ' αυτήν την προσπάθεια.

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΣΤΗ ΣΟΡΒΟΝΗ

Στις 25/05/98, στη Σορβόνη (Παρίσι), οι Υπουργοί Παιδείας της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ιταλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου υπέγραψαν μια κοινή διακήρυξη που αποβλέπει στη χάραξη μιας κοινής πολιτικής στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ανώτατης Εκπαίδευσης. Το πανεπιστημιακό μοντέλο που προτείνεται σε αυτήν τη διακήρυξη αποτελείται από δύο κύκλους σπουδών και είναι γνωστό ως "Αγγλοσαξονικό".

Αρχικά προτείνεται ένας προπτυχιακός κύκλος, με τριετή διάρκεια σπουδών και απόκτηση τίτλου σπουδών Bachelor, ο οποίος θα αναγνωρίζεται στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας ως ικανό επαγγελματικό προσόν. Στη συνέχεια θα ακολουθεί ένας μεταπτυχιακός κύκλος, με διετή φοίτηση, για απόκτηση μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης Master, και κατόπιν τριετή φοίτηση για απόκτηση διδακτορικού διπλώματος Doctoral. Παράλληλα συνιστάται η χρησιμοποίηση των "credits" ως μέσων πρόσθετης ευλυγισίας του συστήματος. Υπογραμμίζεται ότι με αυτό το μοντέλο θα διευκολυνθούν η αμοιβαία αναγνώριση, οι συγκρίσεις και οι ισοτιμίες τίτλων σπουδών σε διεθνές επίπεδο. Συνάμα θα αυξηθεί η κινητικότητα φοιτητών και καθηγητών στον ευρωπαϊκό χώρο.

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΣΤΗ ΜΠΟΛΟΝΙΑ

Έναν χρόνο μετά, στις 19/06/99, συναντήθηκαν στην Μπολόνια της Ιταλίας 29 υπουργοί Παιδείας (οι 15 από αυτούς ανήκαν στις χώρες της Ε.Ε.) και υπέγραψαν μια νέα διακήρυξη.

Ως επιδιωκόμενος στόχος προβλήθηκε η "διασφάλιση καλύτερης συμβατότητας και πληρέστερης συγκρισιμότητας των συστημάτων ανώτατης εκπαίδευσης" και ότι η σύγκλισή τους όπως αρχικά

διατυπώθηκε. Η αρχική “δέσμευση για ανάπτυξη κοινών πολιτικών για την επίτευξη των στόχων” μετετράπη σε “δέσμευση για συντονισμό των πολιτικών προς την κατεύθυνση επίτευξης των στόχων”. Αυτό σημαίνει ότι οι λοιπές χώρες ποτέ πριν δεν κλήθηκαν να συμφωνήσουν και ότι κάθε άλλο παρά υπάρχει πλήρης συμφωνία με το περιεχόμενο της διακήρυξης της Σορβόνης.

Και στη Διακήρυξη της Μπολόνια υιοθετήθηκαν οι δύο κύκλοι σπουδών. Η διαφορά είναι ότι ο προπτυχιακός κύκλος θα έχει κατ’ ελάχιστον τριετή διάρκεια και ότι στο μεταπτυχιακό κύκλο η απόκτηση Doctoral δεν θα προϋποθέτει πάντα την απόκτηση Master.

Το εγχείρημα της Μπολόνια, σύμφωνα με το ίδιο το κείμενο της διακήρυξης, είχε ως σκοπό τη διεθνή ανταγωνιστικότητα της Ευρωπαϊκής Ανώτατης Εκπαίδευσης, καθώς και την αποτελεσματική σύνδεσή της με τις ανάγκες της κοινωνίας αλλά και της αγοράς εργασίας στην Ευρώπη, αποσκοπώντας στη σταδιακή σύγκλιση των γενικών δομών των εθνικών συστημάτων ανώτατης εκπαίδευσης, έτσι ώστε να διαμορφωθεί ένα κοινό πλαίσιο διάρθρωσης και λειτουργίας τους, που θα διασφαλίζει τη συγκρισιμότητα και την αναγνωρισιμότητα των ιδιαίτερων στοιχείων και των χαρακτηριστικών τους.

ΣΥΝΟΔΟΣ ΣΤΗΝ ΠΡΑΓΑ

Προκειμένου οι στόχοι της Μπολόνια να γίνουν πραγματικότητα, πραγματοποιήθηκε στην Πράγα, στις 18/05/2001, η Σύνοδος Κορυφής των Υπουργών Παιδείας 32 ευρωπαϊκών χωρών (29+3). Στη συνάντησή τους αυτή, οι Ευρωπαίοι Υπουργοί εξέτασαν την πρόοδο που έχει επιτευχθεί από το έτος υπογραφής της Διακήρυξης της Μπολόνια (1999), ενώ ταυτόχρονα έθεσαν τις κατευθύνσεις και τις προτεραιότητες των επόμενων χρόνων. Οι Υπουργοί δεσμεύτηκαν για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης μέχρι το έτος 2010.

Η Διακήρυξη της Πράγας χρησιμοποιεί ως βάση τους στόχους που ετέθησαν στην Μπολόνια. Δεν αποτελεί συνεπώς μια καινούρια διακήρυξη ούτε τροποποιεί αυτήν. Στη Διακήρυξη αυτή επιβεβαιώνεται η ευρεία αποδοχή των στόχων της Μπολόνια από όλα τα συμβαλλόμενα κράτη, ενώ ταυτόχρονα καθορίζονται οι περαιτέρω ενέργειες προκειμένου να γίνουν πιο ελκυστικά και πιο ανταγωνιστικά τα πανεπιστημιακά ιδρύματα στην Ευρώπη.

Στην Πράγα οι υπουργοί, αφού προσδιόρισαν τους παραπάνω στόχους, τόνισαν τη σημασία της διά βίου εκπαίδευσης ως στοιχείου του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης. Η σημασία της έγκειται στο γεγονός ότι με αυτόν τον τρόπο θα αντιμετωπιστούν οι σύγχρονες προκλήσεις ανταγωνιστικότητας και νέων τεχνολογιών. Ταυτόχρονα, υπογραμμίστηκε πως είναι επιτακτική η συνεργασία πανεπιστημίων και άλλων ανώτατων ιδρυμάτων, προκειμένου να συνδιαμορφώσουν τον Ευρωπαϊκό Χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης, ο οποίος θα είναι “συμβατός και αποτελεσματικός”, ταυτόχρονα όμως “διαφοροποιημένος και υιοθετήσιμος”. Το στοιχείο ποιότητας της εκπαίδευσης τονίστηκε ως βασική προϋπόθεση του χώρου εκπαίδευσης.

ΣΥΝΟΔΟΣ ΣΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟ

Στις 18 και 19 Σεπτεμβρίου 2003 συνήλθε στο Βερολίνο η Σύνοδος Κορυφής των Υπουργών Παιδείας των χωρών της Ευρώπης, με σκοπό να ελέγξει για μία ακόμα φορά σε ποιο βαθμό έχουν υλο-

ποιηθεί οι στόχοι της Διακήρυξης της Μπολόνια. Στη σύνοδο αυτή οι Ευρωπαίοι Υπουργοί προσδιόρισαν τους πρωταρχικούς στόχους που θα οδηγήσουν στην ομαλή ενοποίηση του χώρου της Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ευρώπη, ενώ ταυτόχρονα όρισαν το έτος 2005 ως χρονικό ορίζοντα μέσα στον οποίο θα πρέπει να υλοποιηθούν οι στόχοι αυτοί.

Ως βασικά στοιχεία που θα συντελέσουν στη χάραξη μιας κοινής πολιτικής στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ανώτατης Εκπαίδευσης, αναγνωρίστηκαν τα εξής:

- Η πλήρης εφαρμογή των προγραμμάτων σπουδών από τα ανώτατα ιδρύματα (όπως οριζόταν στη διακήρυξη της Μπολόνια) μέχρι το 2005.
- Η άμεση εγκαθίδρυση του συστήματος των διδακτικών μονάδων (credits).
- Η πλήρης εφαρμογή ενός εναρμονισμένου για όλες τις χώρες της Ευρώπης συστήματος αξιολόγησης.
- Η υλοποίηση της δια βίου εκπαίδευσης και η ίδρυση εκπαιδευτικού ινστιτούτου μέσα στις σχολές. Σημαντική κρίθηκε η λειτουργία σεμιναρίων ενημέρωσης του πτυχιούχου για τις εξελίξεις στην επιστήμη του.

Θεωρούμε πολύ σημαντικό να τονίσουμε πως η εφαρμογή του περιεχομένου όλων των παραπάνω διακηρύξεων δεν είναι υποχρεωτική, ακόμα και για τις χώρες που τις έχουν υπογράψει. Αυτό σημαίνει πως, αν η χώρα μας δεν εφαρμόσει τίποτα απ' όλα όσα υπέγραψε, δεν πρόκειται να έχει καμία κύρωση από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΘΕΣΕΙΣ & ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο όλων των ανωτέρω διακηρύξεων, το γεγονός ότι μπορεί οι διακηρύξεις να μείνουν απλώς ευχολόγια, αλλά και τις συνθήκες που τώρα επικρατούν στον ελληνικό χώρο εκπαίδευσης, η ΔΑΠ-ΝΔΦΚ υποστηρίζει τα εξής:

- Είναι εμφανής η ανάγκη της σύμπλευσης των συστημάτων της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης στην Ευρώπη. Ως φιλελεύθερη παράταξη, βλέπουμε θετικά την όλη κίνηση. Τονίζουμε, όμως, το σκεπτικισμό μας όσον αφορά την ειδικότερη εφαρμογή των όσων περιλαμβάνουν οι διακηρύξεις στη χώρα μας.
- Δεδομένης της δέσμευσης των Υπουργών Παιδείας για υλοποίηση κάποιων πρωταρχικών στόχων μέχρι φέτος, πιστεύουμε πως πρέπει να προωθηθεί **η δημιουργία ενός μοντέλου που να συνδυάζει κάποιους από τους στόχους της Μπολόνια με την ελληνική πραγματικότητα στο χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης**. Σε καμία περίπτωση όμως δε θα πρέπει να γίνουν βεβιασμένες και πρόχειρες κινήσεις.
- **Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να θυσιαστεί η επιστήμη στο βωμό της αγοράς εργασίας**. Πιστεύουμε πως αυτό που πρέπει να γίνει είναι, οι ενέργειες όλων των εμπλεκόμενων φορέων στην Ελλάδα να εστιαστούν στην προσπάθεια για την τήρηση της ισορροπίας στο θέμα αυτό και η Ελλάδα να πρωτοστατήσει και να καταθέσει προτάσεις με αυτόν το στόχο και προς τις άλλες χώρες που συμμετέχουν στις διακηρύξεις.
- **Σύγκλιση όσον αφορά στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση δεν πρέπει να σημαίνει απόλυτη ταύτιση**, αλλά διαμόρφωση όρων και προϋποθέσεων που θα καθιστούν εφικτή τη σύμπλευση των πανεπιστημιακών κοινοτήτων της Ευρώπης και ταυτόχρονα θα προάγουν την καλύτερη αξιο-

ποίηση των ακαδημαϊκών παροχών, με σκοπό την πρόοδο της επιστήμης και την εξασφάλιση ενός καλύτερου μέλλοντος για τους φοιτητές σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η σύμπλευση αυτή δεν πρέπει να συνεπάγεται την τέλεια ομοιομορφία. Καλούμε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς να μεριμνήσουν και να αγωνιστούν, όπως άλλωστε θα κάνουμε και εμείς, ώστε να διατηρηθούν τα θετικά στοιχεία και τα ιδιαίτερα θετικά χαρακτηριστικά της ελληνικής πανεπιστημιακής εκπαίδευσης.

- **Ο ευρωπαϊκός προσανατολισμός της Ελλάδας υπήρξε ανέκαθεν θέση της ΔΑΠ-ΝΔΦΚ.** Στο σημείο αυτό όμως θεωρούμε πως πρέπει να τονίσουμε άλλη μία διάσταση της σημαντικότητας της συμμετοχής της χώρας μας στις διαδικασίες της ενοποίησης της ευρωπαϊκής εκπαίδευσης. **Δε θα επιθυμούσαμε σε καμία περίπτωση την εκπαιδευτική απομόνωσή μας η οποία θα έβλαπτε ανεπανόρθωτα τόσο την κινητικότητα των Ελλήνων φοιτητών όσο και τη δυνατότητα οποιασδήποτε συνεργασίας μας με ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά ιδρύματα.** Η δημιουργία ενός «κλειστού» συστήματος ευρωπαϊκών χωρών -εναρμονισμένων με συγκεκριμένα πρότυπα- που θα άφηνε την Ελλάδα εκτός, πιστεύουμε πως θα ήταν εξαιρετικά επιβλαβής για το μέλλον της εκπαίδευσής μας.
- Εκφράζουμε την ικανοποίησή μας για την πρόσφατη νομοθετική ρύθμιση περί αντικατάστασης του ΔΙΚΑΤΣΑ από τον ΔΟΑΤΑΠ, με την οποία ουσιαστικά αναγνωρίζεται ότι το ελληνικό πτυχίο ισοδυναμεί με τριετές bachelor + master, δίνοντας στις σπουδές μας την αναβαθμισμένη αξία που τους ταιριάζει και απομακρύνοντας τις όποιες υπόνοιες για εξίσωση του πτυχίου μας με τα τρίχρονα bachelor.
- Ειδικά για τις Πολυτεχνικές Σχολές, προτείνουμε ενιαίο πενταετή κύκλο σπουδών, με απόκτηση διπλώματος Master, αφού το πρόγραμμα διαρκεί 10 ακαδημαϊκά εξάμηνα με 1 ακαδημαϊκό εξάμηνο αφιερωμένο σε διπλωματική εργασία και τουλάχιστον 3 ακαδημαϊκά εξάμηνα με μαθήματα ειδίκευσης προχωρημένου επιπέδου.
- Για τα υπόλοιπα πανεπιστημιακά τμήματα 4/ετούς φοιτήσεως, προτείνουμε να ανοίξει διάλογος μεταξύ των αρμοδίων φορέων της πανεπιστημιακής κοινότητας και του ΥΠΕΠΘ προκειμένου να βρεθεί η σωστή λύση. Δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να υποβαθμιστούν οι σπουδές μας. Δεν είναι τυχαίο το ότι προβλέπονται 8 εξάμηνα σπουδών στις πανεπιστημιακές σχολές. Είναι γεγονός ότι σε όλα τα επιστημονικά αντικείμενα είναι αδύνατον να εντρυφήσει κανείς ικανοποιητικά μέσα σε μόνο 6 εξάμηνα.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2003

Οι ιδέες μας
προκαλούν...

ιδέες...

απάντησή μας...

ΑΙΣΧΟΥΜΕ ΠΙΣΤΟΤΕΡΑ
ΔΑΠ-ΝΔΦΚ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2003

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΔΑΠ-ΝΔΦΚ

ΟΙ προτάσεις μας!

νέα πνοή
στο Πανεπιστήμιο

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2003

ΔΑΠ - ΝΔΦΚ
Πρώτη και καλύτερη

www.dap.gr

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΤΙΚΗ ΠΡΟΤΟΠΟΡΙΑ
ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

ΜΑΡΤΙΟΣ 1999
ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣ

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΜΑΣ ΑΝΗΚΕΙ
ΕΛΑΤΕ ΝΑ ΤΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΟΥΜΕ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΤΙΚΗ ΠΡΟΤΟΠΟΡΙΑ
ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

www.dap.gr
www.dapndik.gr

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΤΙΚΗ ΠΡΟΤΟΠΟΡΙΑ
ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2004

www.dap.gr

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΤΙΚΗ ΠΡΟΤΟΠΟΡΙΑ
ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

ΔΑΠ-ΝΔΦΚ
Πρώτη και Καλύτερη

ΔΑΠ - ΝΔΦΚ

Πρώτη και καλύτερη